

Štev. 17.

Na Dunaju, 31. decembra 1897.

Letnik X.

Slovani leta 1897.

Rusija je pokazala in kazala, da more igrati svetovno vlogo, in ruski narod sam se razvija in pospenja vsporedno s svetovno politiko svoje države. Vsako veliko dejstvo ruske zunanje politike je izvod ali posledica ne naključnih ukrepov, temveč utvrjenih dalekosežnih zasnov in načrtov. V obče sodijo, in takó se dá umeti, da Rusija se je odločila za ohranjenje Turčije v Evropi, ker hoče mirno delovati na znotraj in na zunanaj drugod, seštevno v Aziji. Rusija je odločila, da se niso lotile skupne evropske velesile rušenja in uničenja Turčije uže leta 1897. V pogledu na to in razvijanje stvari v Aziji ste se Rusija in Avstrija sporazumeli. Vsled tega je bila bojevitost Grkov obsojena uže naprej na bezvpešnost, dasi so se nadejali pomoči od hujskajoče Anglije. Rusija se je uže po verskih in drugih tradicijah kazala naklonjena Grkom, a iz drugih, silnejših vzrokov je obsodila tiste namere, katere so naposled zanetile vojno med Grško in Turčijo.

Rusija v doseženem soglasju z Avstrijo je brzdata tudi druge slovanske države balkanske, in te so bile sicer pripravljene na vse slučaje, no držale so se v kraju, ker jim je zaukazala takó ruska in avstrijska diplomacija, in zato, da so bile poslušne, so dobile občo pohvalo iz Petrograda v iste dni, ko je ondi prebival cesar Fran Josip.

Zgodovinskega pomena ostane poset avstrijskega monarha v Petrogradu, ker, čez dolgo časa, ste se nekako nepričakovano našli Rusija pa Avstrija, in Bismarck se je po tem dogodku, ki ga ni mogel izpremeniti, takoj ovedel, da med Avstrijo in Rusijo ni navskrižij, in da obe velesili morejo vezati celó trajni interesi.

Ruskega carja je obiskal tudi cesar Viljem, in sprejet je bil najprijaznejše, torej vse drugače, nego pa ob prvem sestanku s carjem Nikolajem II. Cesar Viljem se je takó rekoč vsiljeval ruskemu dvoru, in to je Nemčiji na velik dobiček, kakor uči šola Bismarckova. Nemčija je ravno koncem prošlega leta nastopila pot velike pomorske države, ko je poslala z velikim pompom prirejeno ekspedicijo v Kitaj, in je ondu srečno zasedla važno luko z dotičnim primorskim ozemljem. Nemčija bi ne bila mogla storiti tega zgodovinski pomenljivega koraka, ko bi ne računila, da jej Rusija ne bode delala zaprek. Kajti Rusija snuje v Aziji priprave in komunikacije, da bode v tesni zvezi tudi s Kitajem, in poslednji državi je stvorila ob japonsko-kitajski vojni in po doseženem miru toliko uslug, da ima ona odločilno besedo pri kitajski zunanji politiki.

Prijateljstvo Rusije s Francijo se je izpremenilo v formalno pogodbo in zvezo, ko je bil prišel predsednik francoske republike posetit ruskega carja in ruski narod. Dvor in narod sta slavila in zapečatila ta dogodek najslovesniše. Odtlej je politiški svet preverjen o dejanskem ravnovesju v Evropi in tudi o tem, da se more ohraniti obči mir.

Važen dogodek za Rusijo je bil tudi ta, da je car Nikolaj obiskal poljske zemlje, specijalno se mudil v Varšavi. Poljaki so mu obetali zvestobo in udanost in mu priredili bliščoben sprejem. Mnogo ukrepov kaže, da ruska politika hoče deliti Poljakom novih ustopek, ne gledé nato, da jih je uže doslej krepila gmotno in duševno, takó da bolj odkritosrčni Poljaki priznavajo sami, da se njim najbolj godi v Rusiji. No, pesimizem gledé zboljšanja poljskega *mišljenja* ostane še vedno na mestu, ker je sedanji rod vzgojen v tradicijah protiruskih, in ker je seštevno med katoliškimi svečeniki mnogo pravih verskih in nacionalnih nestrpnostev. Ruske treznejše pišoče novine opominjajo k previdnosti, da bi se Rusi ne preračunili v nadejeh gledé poljskega stremljenja.

Na znotraj je Rusija nadaljevala svoje gospodarsko, socialno in kulturno delo v smislu jednotne državne ekonomije in v nacionalnem duhu. Sibirska železnica se je, kljub velikim prirodnim težavam, za velik kos podaljšala. Najvažnejši korak ruskih financij pa so stvorili s tem, da so vvedli zlato veljavo na najsolidniši podstavi; s tem so izpodmaknuli tla internacijonalni intrigi in borzi, ki je samovoljno določevala ceno ruskemu rublju. Ta je sedaj takó stalne cene, kakor cena zlata v obče.

Bez vsakega šuma so vvedli mnogo zakonov za olajšanje delavskega stanu, in če tu pa tam zarogovilijo delavci v smislu zunanje socialne demokracije, prihaja to od vpliva židovskih ščubarjev, kateri skušajo povečati svoj vpliv v Rusiji.

Cerkovnih in državnih šol se je zopet mnogo zasnovalo. Učiteljstvo je porabljaló počitnice v to, da je pri raznih univerzah v posebe prirejenih kurzih popolnjevalo svoje znanje. Za ženske se je zasnoval poseben medicinski oddelek v Petrogradu.

Na tisoče in tisoče novih knjig in knjižic se je razširilo med naobraženci in preprostim narodom.

Letina je bila po nekaterih gubernijah slaba ali le srednja, no narod pomaga si sam, in država mu daje na vse strani olajšave. Rusija je dosegla stopinjo svetovnega pomena v politiškem pogledu, in raznotera dejstva ravno

1. 1897 so svedočila še posebe o tem pomenu in značaju. Ko bi ruska diplomacija nič ne stvorila za druge Slované, njim je moralno in v posledicah tudi dejstveno pomagano že samo s faktom, da je ruska velesila toli mogočna in upoštevana od vseh odločilnih držav obče civilizacije. Boji germanstva proti slovanskim narodom bili bi še vse hujši, da bi ne bilo Rusijo, in današnji šovinizem Nemcev v pruskem in avstro-ogerskem cesarstvu bi ne poznal mej brutalnostij proti slovanskim narodom, da bi ne bilo ruskega naroda v obče in pri današnji njegovi moči posebe. Le kratkovidneži morejo drugače ali celo neugodno in protivno soditi.

Položenje ruskih Poljakov smo že na kratkem označili. Avstrijski Poljaki so ostali pri svojem starem vplivu; plemstvo stoji še trdno, dasi se med narodom rodé in razvijajo nove stranke. Jedino te dajajo nekoliko misliti tudi plemstvu, da ne more bezuslovno skakati, kakor dosih dob; a da bi se obrnulo na slovansko mišljenje, tega se nadejajo le tisti, ki hočejo siloma slepiti druge in sami sebe. Krutosti ob poslednjih državnozbornih volitvah glasno govoré in celo vpijejo v dokaz, koliko je poljskemu plemstvu do dejanske nacionalne pravičnosti nasproti maloruskim so-deželanom. Obča beda v Galiciji je kriva, da more tu krepiti se tudi socijalna demokracija poleg krščanskih socijalistov. Avtonomijo in narodno enakopravnost so Poljaki povdarjali v državnem zboru in doma, a shodi Malorusov, kateri zahtevajo nacionalno avtonomijo ali v obče razdeljenje Galicije v poljski in maloruski del, se prepovedujejo pod raznimi pretvezami.

Vsled sporazumljenja z Rusijo bi avstrijska politika ne potrebovala Poljakov v toliki meri, kakor doslej; mogla bi torej prek in prek, tudi proti volji poljskega plemstva, izvršiti med vsemi narodi dejansko nacionalno enakopravnost. Ali pridejo državniki do tega monarhiji koristnega zaključka, je odprto vprašanje, gledé katerega moremo bolj dvomiti nego pa nadejati se ugodnega rešenja.

Poljaki sami priznavajo, da dandanes se njih soplemenikom godi najslabše v Prusiji. Ta uprava pritiska Poljake v narodnem pogledu že s takimi ukrepi, ki so naravnost nedostojni velike države in mogočnega kulturnega naroda. Le šovinisti najhujše vrste morejo takó nehumano postopati, da ne govorimo o nacionalnem pravu, katero imajo tudi Poljaki Velikonemčije. Zabranjeno jim je govoriti po poljski na zborih in shodih; čitati poljski se morajo učiti doma, in še gledé verskega pouka se jim delajo težave v materinščini. K dosedanjim sto milijonom marek namerja pruska vlada porabiti še drugih sto milijonov na pokupovanje poljske zemlje. Poleg tega se še učitelji, uradniki poljskega rodu premeščajo v čisto nemške pokrajine proti zapadu, da bi pač nikakor ne vplivali na poljske množice.

Lužiški Srbi so letos praznovali petdesetletnico svoje „Matice“, kulturnega skupnega središča gornjih in dolnjih lužičkih Srbov, živečih nekoliko na Saksonskem, nekoliko v Prusiji. O političnem vplivu med njimi ni ne duha, ne nadeje; dobro, da se jim dopušča, da si sami pomagajo s skromnimi sredstvi, da si razvijajo jezik in ohranjajo narodni značaj, ki je porodil in do danes ohranil polno kulturnih svojstev. Malo rodoljubnih delavcev imajo, a ti so »ljudi«, na katere morejo biti ponosni sami in drugi Slovani.

Na Bolgarskem se pravilneje razvija narodno mišljenje, odkar je prisiljena smrt pobrala Stambulova, in odkar so se zboljšali odnošaji k Rusiji. Knez je tudi od

sultana nekoliko dosegel v verskem pogledu gledé Makedonije. V moralnem pogledu so tuji vplivi vgnezdili mnogokake maroge sosebno med naobraženstvo. Drugače Bolgarska napreduje kulturno; skuša se okrepiti tudi gmotno s pogodbami na zunaj. Židovski trgovinski in drugačni vpliv je pa v Bolgariji opasen, kakor Srbiji.

Srbija ima nesrečno dinastijo, in v tej je zli duh nepopoljšlivi Milan, ki zavaja sinak čim dalje opasnimi ukrepi. Opazovalci drugih narodov se le čudijo, da je srbski narod toliko potrpečljiv, da mirno gleda, kakó se mu je vzela politiška svoboda, kakó mu vsiljuje Milanov vpliv vlado, ki je protivna glavni narodni stranki, in kakó se Milan sam vtepa zopet v deželo in tu postavlja armadi na — čelo! Tudi v Srbiji razjeda internacionalizem stare šege in stare moralne običaje; korupcija je sosebno med naobraženci le prevelika, in ta ne more ugodno vplivati na množice.

V Črni Gori skuša knez narod povzdignuti sosebno gmotno in z občim šolanjem. Zaradi državniške modrosti ga ne morejo trpeti protislovanski vplivi. Knez Nikola pa ostaje nepremičen v tem, kar smatra neizgibnim za Črnogorci in umestnim za balkanske Slované v obče. Ravno to, da črtijo tega vladarja, dokazuje, da on umeva dobro zvanje in zadačo balkanskih narodov.

Med avstro-ogerskimi Slovani 1. 1897 ni bilo nikake politiške, najmanj pa nacionalne sreče. Vezi med Slovani obeh polovin ni bilo toliko, kakor nobene. Čehi so tirali svojo separatistiško politiko ter so si zavezali roke v važnem trenutku, da bi odločno protestovali proti sedanjemu dualizmu in madjarski šovinistiški politiki. Takó so ostali Slovani ogerske korone celó bez moralne pomoči od totranskih Slovanov. Slovani obeh polovin so postopali separatistiški, kakor da bi ne živeli in dajali krvnih pa gmotnih davkov v jednom in istem skupnem cesarstvu.

Prilika in celó sila je bila, da bi se izjavili za analogno skupno poročstvo, kakor so delali Nemci obeh polovin, za katere so se potezali celó zvanjaji Nemci na Pruskem, Saksonskem, Bavarskem in v obče po vsej Velikonemčiji. Slovani so kljub taki potrebi ostali celó v cesarstvu samem bez vsake zaresne vzajemnosti, in v totranskem drž. zboru so molčali o zatiranju ogerskih soplemenikov, ravno takó, kakor molči madjarski državni zbor, v katerem ni pravih slovanskih zastopnikov. Da, niti ogerski Slovani sami se niso solidarno zbirali in shajali za skupne proteste proti novim nasilstvom ne le ob volitvah, temveč tudi ob predlogah vladnih, ki uadalje namerjajo tujčiti historijske sledove nemadjarskih, torej sosebno slovanskih narodnostij.

Prikazal pa se je med slovanskimi narodnostimi nov sovražnik, ki gospodovalnim narodnostim pomaga slabiti itak prešibke slovanske narode, in ta vrag se krepi med Slovani pod obleko socijalnih demokratov. V totranski polovini je ta novi vrag pokazal svoje rogé zlasti ob novih državnozbornih volitvah in potem ob obči nemški obstrukciji. Slovanski volilci so se morali boriti za zmago svojih kandidatov proti požidjeni socijalni demokraciji, in ta je tu in tam med Slovani zmagala ali pa manjšala glasove slovanskih strank.

Volilna reforma s peto kurijo v totranskem državnem zboru ni Slovanom donesla blagoslova, in slovanski zastopniki bili so mnogo prepustljivi, ko niso težali zat tem, da naj se volilna reforma začne pri starih razredih Schmerlingove volilne geometrije.

Mladočehi so se bili dali zavesti z jezikovnimi naredbami Badenijevimi, in to pridobitev so oni in ostali totran-

ski Slovani s samozatajevanjem le preveč — preplačali! Vse leto se je potratilo z bojem radi jezikovnih naredeb, in takó so šli vsi dobri načrti po vodi ravno v dobí, ko je bilo možno vlado prisiliti, da bi izvedla pravilno narodno in jezikovno enakopravnost. Nemška obstrukcija s pomočjo socijalne demokracije in druge, tudi bolj tajne pomoči je naposled zmagala, in koncem leta je vprašanje, ali ne doseže ista obstrukcija tudi pozitivnih vspehov na tistem tiru, kateri so hoteli zaprečiti Mladočehi.

V državnem zboru se je sestavila nekaka nehomogenna večina, v kateri odločujejo stremjenja tistih, ki ne mislijo in ne čutijo slovanski.

Ta večina je metala svojo — senco tudi na avstrijske Slovane. Porodila ni nič pozitivnega, dasi ima navidezno prijetno doneče točke v svojem programu.

Tostranski Slovani so radi političkih zmešnjav zapravili svoje leto s čakanjem in upanjem, a poslednje se jim ni izpolnilo, niti v smislu državnozbornske večine.

Takó je zaostalo prav za prav tudi vse drugo kulturno in nacionalno gibanje. Ni bilo ne razstav, ne drugih kulturno pomenljivih shodov. Dá, niti v politiki ni prišlo med posamičnimi narodi do pomenljivih shodov, če izvzamemo Slovence. Ti so bili priredili vseslovenski shod v Ljubljani, in so tu sklenuli povoljne resolucije, kobi se jih — držali. Sosebno resolucija o nacionalni avtonomiji je bila pomenljiva; no do danes niso imeli prilike, govoriti o njej na pristojnem mestu, t. j. v državnem zboru. Poleg Slovencev so ostali le Malorusi na enakem, za vse narode odločilnem stališču. Trda Slovenci in Malorusi so prešibki, da bi mogli v svojem smislu vplivati na dosedanje državnozbornsko večino. Vzájemnost v tej večini je iluzorna gledé na to, da bi se postavili zastopniki, ne rečemo, na slovansko, temveč uže samo na ustavno stališče pravičnosti, veljavne jednako za vse narode. Nemška obstrukcija jo dotira poprej na isto stališče, toda samo za — nemško narodnost, in to zopet le v okviru češkega kraljestva.

Nemci so povdarjali tudi l. 1897 in še posebe v delegaciji, da trozveza mora blagodejno vplivati za nemško narodnost v Avstriji. Slovani te analogije vsaj jasno in odločno dovolj niso porabili, da sporazumljenje z Rusijo bi moralo vsaj pospeševati izvršenje nacionalne enakopravnosti slovanskih narodov *obeh* polovin cesarstva.

Slovani avstro-ogerski so dnée zaostali za gospodovalnimi narodi, seosebno pa nemškim. Jedni nočejo, drugi ne marajo organizovati se ter delovati v smislu skupnega poročstva; Poljaki so se izjavili, da boj Čehov z Nemci prepuščajo njim samim; to je popolnoma različno od skupnega potezanja in postopanja. Čehi so molčali o nezakonitostih volitev v Galiciji; to molčanje so si kupili poljski plemiči v sestavi sedanje večine.

Slovenci so se pritiskali na Koroškem, Štírskem in ob poslednjih volitvah še posebe na Primorskem. Obstrukcija je zakrivila, da Slovenci in istrski Hrvatje niso mogli niti v državnem zboru primerno in do cela označiti sistema in postopanja proti Slovanom na Primorskem. Primorske Slovane je obdaruil sistem z dvema hierarhoma, ki sta deset let intenzivno tirala protinardno, pred vsem protislovensko politiko. To je relativno le majhno znamenje o tem, kakó se nadaljuje obča politika po ugodno izpremenjeni in utvrjeni zunanji politiki.

Bilancija avstro-ogerskih Slovanov je leta 1897 neugodna v političkem, nacionalnem in kulturnem pogledu in vsled vsega tega je zaostal tudi narodnogospodarski na-

predek. Separatizem slovanski je mnogo zakrivil; naj bi bilo minulo leto poučno in vsled tega tudi plodovito vsaj za bodočnost!

Kje smo?

(Konec.)

Badeni bi bil prisiljen, pričeti celó veliko akcijo — seveda v smislu ustavne pravičnosti — samó da bi pridobil Slovane, na prvem mestu Mladočehi. A te velike akcije mu ni treba bilo, ker so Mladočehi takoj popuščali od svoje opozicije, in drugi Slovani so šli — slepo in še bolj onemoglo za njimi! Tedaj so imeli Mladočehi ključ k vratom trdnjave protislovenskega sistema, in ta bi se bil udal vsaj v smislu pravičnega izvršenja narodne enakopravnosti. Antisemiti nemški, v taboru kršč. socijalizma, bi bili radostno podali roko mladočehom in ostalim Slovanom za primerno sopomoč proti »Židomadžarom«, kakor se zove pri njih terminus technicus, in za sopomoč, tudi proti tostranski nemški židovski stranki.

No, kar je bilo, je bilo. Slovani pa se motijo, če menijo, da najnovejše bratstvo s Poljaki jih privede do pravega cilja. Ne dosežejo ga in poleg tega zapravijo še simpatije pri zvananjih Slovanih, ne gledé na to, da si Malorusi zapomnijo tako neslovensko postopanje.

Na pravo pot pridejo avstrijski Slovani — celó bez Poljakov in proti njih volji — če se postavijo na stališče, s katerega jih bodo moralno mogli podpirati vsi *pravičnomisleči* narodi, naj so od zunaj ali znotraj.

Nemške stranke sanjajo o velikih načrtih v pogledu na bodočnost; ves aparat velikonemške diplomacije se stroji in povečuje v smislu, da bi Velikonemčija zaigrala vlogo velike, dejanske svetovne politike. V pogledu na to se poraja v nemških strankah radikalnega značaja neizmeren šovinizem, in nemška hegemonija v Avstriji zdi se jim le igrača. Gledé na te važne okoliščnosti treba je, da Avstrija in njeni Slovani v obojestranskem interesu izgotové in sprejmejo take načrte o narodni enakopravnosti, da ne bode v njih najmanjšega povoda za pritožbe, in da se dá opravičiti in zagovarjati vse s stališča jednakega nacionalnega prava.

Jezikovne naredbe, žal, niso vsaj s stališča čl. XIX. drž. osnovnih zakonov takó izdelane, in radi tega so imeli nemški hegemonisti z ustavnega stališča povod in pretvezo, pritoževati se, in njih hiperbolam v tem pogledu ni ne konca ne kraja. Avstrija in njeni narodi potrebujejo na zvanaj moralnih simpatij, na znotraj pa zaresnega utvrjenja podstav za svobodni razvoj vsakega naroda. Velik slovanski dejatelj nam je osebno nekda izustil važno, na zgodovino oprto besedo, s katero je hotel izraziti, da *Slovan mora biti vsekdar pravičen*. Mi bi lahko vprašali, zakaj? A odgovor je lehak: Ker se Slovana bojé radi števila in moči, katero bi mogel pokazati s pravo organizacijo. Le pravičnost kolikor toliko pomiri slovan-ke nasprotnike, in mi vidimo, da Rusija vspeva z vso svojo veliko politiko v Aziji, ker se opira na glavni stebel pravičnosti, in ima in bode imela vsled tega veliko prednost pred Anglijo, ki izsesava in krivično pritiska tuje narode.

Očitati bi nam utegnuli tu, da je neumestno govoriti o pravičnosti v pogledu na brutalnosti in velikan-

ske laži nemških strank, od izobraženih slojev do najnižih množic. Nič ne dé; kedar jim izpodmaknemo vsak količjak opravičen povod, tedaj pridobimo polagoma pravične ljudi vseh narodov na svojo stran, in to je najpotrebniše v borbah slovanskih.

Ako se postavljajo Nemci na Češkem za princip jednojezičnosti, in to je po ustavi opravičeno; dobro, morejo se tudi Slovani postaviti na isto stališče, in ker je njih naseljenja dvakrat toliko, bode ta princip, *dosledno izveden*, vsekakor ugodno vplival tudi na razmere slovanskih narodov, in to vsaj toliko, kolikor na razmere Nemcev. Slovanom se tega principa ni treba bati; bali se ga bodo le tisti, ki nočejo biti pravični doslej šibkim, negospodovalnim narodom.

Čehi pri svojih najnovejših ustopkah kažejo sami, da se jim princip jednojezičnosti ne zdi opasen; mi pa pristavljamo, da bez pomisleka bode njegova izvršba le tedaj, kedar se podeli vsem narodom na analogen način.

Čehoslovani vidijo torej, da so sedaj na slabšem, nego so bili pred dvema letoma, in to kljub jezikovnim naredbam. A napake morejo popraviti, ako se povrnejo k stališču prave solidarnosti pravičnih narodov in strank, pred vsem slovanskih narodov, zastopanih v državnem zboru. Nova vlada bode prisiljena, po novem letu gledati, da pridobi večino za dejansko obnovljenje nagodbe z Ogersko. Prisiljena bode pa pomiriti tudi obstrukcijo, kljub sedanji večini, ki ne nasprotuje toliko temu obnovljenju, nego obstrukcija. Pogajanje z obstrukcijo dovede do tega, da se izjavijo tudi Čehoslovani o svojih postulatih, eventualno o koncesijah v Badenijskih jezikovnih naredbah. Princip jednojezičnosti je najpravičnejši in dovaja po dolgih ovinkih do nacionalne avtonomije, a ta princip mora obveljati za vse dežele in za vse narode. Ako bi to pravično stališče ne bilo Nemcem po volji, potem ni več sredstva, da bi mirnim potom narodi dosegli svoja prava. Ker pa je na velikih vratih dvcra naših vladarjev zapisano geslo: »*Justitia regnorum fundamentum*«, bodo vedeli z najviše strani zaščite vseh narodov najboljše, kakó se ukroti krivična sila, obrnena proti pravici.

Kje smo? Tam, kjer smo bili pred 2 letoma, in še mnogo na slabšem. A kam hočemo priti? Tje, kjer je pravilno stališče za vse narode. S tega stališča iščimo zaveznikov in snujmo ali pomagajmo snovati načrte, veljavne za vse narode. Potem laže pozabimo dogodke, razvivše se po objavljenju Badenijskih jezikovnih naredb. Bližajo se zopet važni meseci; naj bi se pokazali državniki in narodi zrejši za nove zače, nego so se pokazali v Avstriji l. 1897!

Jezikovne naredbe pa državni interesi.

Odstopivši minister gr. Badeni je poljski deputaciji omenil med drugim tudi to, da njegove jezikovne naredbe se morejo tudi izpremeniti, toda le toliko, kolikor bi ne trpeli pri tem državni interesi. Vprašanje torej nastaja, kje so meje, kjer bi začela opasnost za državne interese.

Nemški obstrukcionisti, kolikor so divjali zaresno proti jezikovnim naredbam, so se najbolj zaganjali v princip dvojezičnosti teh naredb ali v določbo, da

naj zna vsak uradnik pri dotičnih državnih gospodskih oba v deželi običajna jezika, in so radi tega tudi ponizevali vrednost češkega jezika in tudi češko, kakor tudi vsako drugo narodnost avstro-ogerskih Slovanov, devali pod vrednost nemške narodnosti. Vrh tega so Nemci dokazovali, kakor da bi dvojezičnost naredb pripravljala pot češkemu zgodovinskemu državnemu pravu, in-drž. poslanec princ Schwarzenberg, poleg čeških listov, jim je dal moralno podporo za tako dejansko ali navidezno bojazen, ko je rekel na shodu svojih volilcev, da jezikovne naredbe so prelomile pot k istemu pravu. Po takem bi mogli soditi, da tudi gr. Badeni smatra jezikovne naredbe za tako osnovo, ki bi podelila Čehom jezikovno enakopravnost, z druge strani pa ščitila državne interese. To je možno po dosedanjem razvoju stvari razumeti le takó, da dvojezičnost in naposled obnovljenje češke korone more izpodmakniti tla, prvič, nemškemu zatvorjenemu ozemlju zlasti na Češkem, potem pa, v posledstvu, Germaniji irredenti. Le poslednja bi utegnula postati opasna ne le Čehom, temveč tudi monarhiji.

Recimo, da se oprimejo Čehi, državniki in najviši krogi tega nazora in preverjenja, potem je samo od sebe umevno, ali da morajo odnehati Nemci od začetega upora proti naredbam, ali pa da bode država s Čehi vred nadaljevala odboj proti nemški, v Schönererjevem smislu združeni obstrukciji. Država ima še vedno toliko sile v sebi, da bi tudi zmagala.

Verojetno do cela pa vendar ni, da bi državniki in najviši krogi imeli takó nepremično prepričanje, in kakor moremo soditi, tudi Mladočehi niso neomahljivi. Saj smo imeli še v zadnji št. »Sl. Sv.« priliko in vzrok, deti na kritično sitice posebno izjavo jednega iz mladočeških prvakov. Poleg tega se je tudi novi ministerski predsednik bar. Gautsch pogajal z nemškimi strankami pač le iz vzroka, da hoče nekoliko omehčati Badenijske naredbe, po želji obstrukcionistov. Zajedno bolj ali manj jasno zagotavljajo, da bar. Gautsch hoče i nadalje paktovati s strankami ali pa sam predložiti poseben jezikovni zakon, ki bi vsekakor bolj ugajal Nemcem, nego pa Badenijske naredbe.

Izpremembe, izvršene kakoršnim potom koli, pa bi bile principijalnega značaja, vsled tega tudi bolj ali manj odločilnega pomena za ves nadaljnji razvoj. V naši kritiki mladočeške izjave smo razvideli, da Mladočehi hočejo popustiti strogost principa dvojezičnosti, ter sprejeti zajedno tudi princip jednojezičnosti. Ako bi bilo torej res, da le dvojezičnost more rešiti celoto češkega kraljestva Čehom in državi na korist, moralo bi pokazati se tudi resnično, da v vvedenju dveh principov bi ne bilo več poročstva za hranjenje čeških in državnih interesov.

Naj se nam tu ne podtika morebiti kategorija kvantitete, češ, da dvojezičnost bi vendar ostala v pomešanih krajih. Ravno to je opasno nasproti principu jednojezičnosti, kajti poslednja bi uže od začetka pobrala velik in celó kompakten del tiste češke zemlje, katero hočejo imeti Nemci zatvorjeno za se. Okraji z dvojezičnostjo so takó maloobsežni nasproti čisto češkemu in nasproti čisto nemškemu oddeljenju kraljestva, da bi v malo rodovih dospeli tudi v sedaj pomešanih okrajih ali do češkega ali pa do nemškega ozemlja, in naposled bi Germania irredenta vendar dosegla svoj cilj in se smejala v pest vsem tistim, ki

takó lahko popuščajo svoje začetkom zavzeto stališče, stališče dvojezičnosti. V tem smislu ima gr. Badeni prav, če izraža strah za državne interese, ko bi se iz jezikovnih naredeb napravila neka mešanica na osnovah dveh principov. Vprašanje je le, ali pa je v Badenijevih naredbah zares tak lek, ki bi iztreznul prusofile, odstranil opasnost Germanije irredente in ozdravil Čehe na tem, na čemur bolehajo, namreč, da bi dosegli svoje državno pravo.

Mi smo uže često dokazovali, da dosedanje politikanje, poprej Staročehov in sedaj Mladočehov, ne dovede Čehoslovanov do poslednjega cilja, pač pa utvrjuje od leta do leta stremljenje Germanije irredente. Punktacije, če tudi se niso izvršile do cela, so privedle Nemce uže mnogo bliže k cilju in sedanje naredbe so pa z agitacijo vzbudile irredentaški duh, kakor ga je poprej v ožih krogih zasajal Schönerer s tovariši.

Schönererjancem in Wolfovcem bi mogli Čehi in državniki izpodmakniti tla le s tem, česar se najbolj — bojé! Dosledno izvršena nacionalna avtonomija bi namreč kompaktne mase vsakega naroda z dotičnim skupnim ozemljem združevala v okviru posebnih nacionalnih zastopov, in tak zastop n. pr. za Nemce bi gotovo ne imel ne topografskega, ne moralnega sedišča in središča v severnih krajih češkega kraljestva, temveč bolj niže, bolj sredi monarhije. V tem zastopu bi ne odločevali češki Nemci, niti ne Nemci iz vseh čeških dežel, temveč Nemci v skupnosti iz ostalih dežel. Takó bi se privadili težati drugam, ne pa v Liberec in odtod v prusko Nemčijo. Gravitacija za Nemce bi ostala vsekakor v Avstriji, ker je večina Nemcev takih, ki težé in bodo še nadalje težali k Avstriji, ne pa k Nemčiji. In ko bi videli, da jim podaja nacionalna avtonomija vsa poroštvo gledé na jezik in narodnost, bi sami pobijali prusofilstvo, in toliko bolj, ko jim daje dosedanje kulturni in ekonomski razvoj še vedno veliko prednost pred drugimi narodi. Poslednji bi pa tudi po svoje dobili na isti podstavi nacionalne avtonomije uslovja za obstanek svojega jezika in svoje narodnosti. Tudi na jugu in na vsaki drugi meji bi dejanske irredente izgubile dosedanje moč, in takó bi se ščitili nacionalni in državni interesi.

Gledé na to vidimo mi v jezikovnih naredbah le nezadostno palijativno sredstvo proti Germaniji irredenti in le majhno poroštvo za tiste interese, v zaščito katerih so se izdale jezikovne naredbe gr. Badenija.

V Avstriji se maščuje vsako polovičarsko podeľjevanje; naobratno pa vsak ukrep, ki se dostaje interesov vseh narodov v jednaki meri, po istem načelu, ščiti najboljše interese narodov in monarhije. Celó jezikovne naredbe, ako bi se bile izvršile za vse narode in dežele, bile bi koncem koncov dovedle do posledic, ki bi ugajale narodom in deželam: ko bi se bil postavil gr. Badeni na tako stališče, bil bi zajedno razvidel, da dvojezičnost se ne dá izvesti, in da tudi potrebna ni; bil bi torej določil nekaj, kar bi bilo na prospeh vsem narodom, kolikor so pomešani po deželah, in tudi on bi bil morebiti izprevidel, da jednaki principi, jednake mere gledé na nacionalno jednako-pravnost služijo najboljše nacionalnim in zajedno državnim interesom.

Čehi naj bi pomislili, ali bi ne bilo vredno postaviti se na stališče nacionalne avtonomije; naj po-

skusijo zaresno, in če ne dosežejo drugega, uženejo s takim orožjem najboljše vsaj moralno — nasprotnike svojega nacionalnega in državnega prava.

O sestanku v Krakovu.

Drzno in neizmerno težavno je, zagovarjati drugačno stališče nasproti jednoglasnemu mnenju ne le strank jednega, temveč celó več narodov, in to se posebno še v slučaju, ako soglašajo v kaki stvari prvaki narodov. Taka je tudi sedaj s sodbo o shodu nekaterih slovanskih, specijalno čeških in hrvatskih zastopnikov v Krakovu, kamor so rodoljubi raznih vrst istih narodov poslali pozdrave pobratimstvu, pokazavšemu se na sestanku.

V resnici, iskreni Slovan v obče in avstro-ogerski posebe, ki uvažuje današnje boje Slovanov z Nemci, ne more lepšega in nujnejšega želeti, nego da bi »občemu poroštvu«
Nemcev odgovarjalo jednako obče poroštvo Slovanov. V nemškem državnem zboru so povdarjali zastopniki nemške narodnosti, da vsak velikonemški poslanec je dolžan poštevati in zagovarjati interese nemškega naroda (deutsches Volkstum), naj se nahaja kjer si bodi na površju zemlje. Izjavili so celó, da »veča Nemčija«
mora postati »veča«
najprej v »najbližem sosodstvu«. Kakó bi Slovani ne prišli do zaključka, da je za njih narodnost potreba vzajemnosti še mnogo večja, nego med Nemci, in da avstro-ogerski Slovani so še posebe potrebni skupnega sporazumljenja in postopanja! Saj je zgodovinsko dejstvo, da tudi za današnjega ustavnega življenja avstro-ogerske monarhije so Slovani sicer v veliki večini v cesarstvu, vendar pa, razun Poljakov, nimajo jednake veljave nasproti drugim narodnostim, in da so razkosani takó, da se morajo boriti za svoja prirodna narodna in posebe za svoja hist. državna prava. Občega porošstva podpori drugega drugemu med avstro-ogerskimi Slovani doslej ni bilo, in še v Dunajskem državnem zboru so postopali separatistiški in celó pri jednem in istem narodu se cepili na stranke. Psihologiški popolnoma umevno je torej, in sedaj bolj, nego prejšnjih let, da slovanski rodoljubi toržestvujejo ob pojavljenjih, ki bi kazala na izpremembo odnosajev Slovanov proti Slovanom, in še umevniše je veselje, ako zapazijo Slovani, da celó njih bratje Poljaki se vsaj v tem momentu preobračajo v svoji taktiki.

Slovani se radujejo temu pojavljenju, ker jih sili k temu hudo položenje in pa nepričakovana taktika Poljakov; mi s svoje strani bi želeli, da bi Poljaki nikdar ne kalili tega veselja, ki je sedaj vskipelo zlasti med tistimi Slovani, ki so zastopani poleg Poljakov v sedanjí večini drž. zbora.

Mi, žal, te nadeje nimamo in je ne moremo imeti; radi tega nas pa nihče ne more kamnjati. Bismarck je še te dni izjavil, da za diplomatske poklone ne da piškovega oreha, pač pa zida on na take zveze, kjer so skupni interesi, ne morebiti zabipni, temveč trajni. Tudi mi se opiramo v obči in slovanski politiki na skupne in trajne interese. Takih pa med poljskim plemstvom in slovanskimi narodi naše monarhije ne vidimo. To smo v našem listu sto in stokrat dokazovali. Da bi imel poljski narod zastopnike iz svoje srede, iz svojih širših množic, in da bi isti zastopniki

izpremenili svojo taktiko v smislu prave slovanske vzajemnosti, sodili in nadejali bi se drugače ali vsaj utegnuli bi soditi ugodniše. Takó pa je bratstvo s poljskim plemstvom bez fundamenta in se razprši v prah, hitro ko bi ostali Slovani zahtevali nekaj odločilnega, za obče svoje potrebe skupnega. Poljsko plemstvo se radi svojih specifičnih interesov, ki jih ima v Galiciji, ne more boriti za nikako odločilno izpremembo duvalizma, ne more se vnemati za historiška prava Čehov, Hrvatov in Malorusov in ne more potezati se za istino narodno enakopravnost, ker poslednje ne mara podeliti Malorusom. Poljsko plemstvo je protivno vsaki odločilni kulturni vezi med slovanskimi narodi; ono izpodkopuje cirilometodijsko cerkev celó med ruskimi unijati v Galiciji, skuša pačiti rusko azbuko maloruskega naroda in bi ovajalo vsakogar za panslavista, ki bi zahteval obče-literaturni jezik za Slovane. Poljsko plemstvo je bilo in ostaje za protislovansko politiko tudi na zvonaj, in je to stran na vse strani, kakor so Madjari tam, prava zagvozda med Slovani.

Zahipno bode poljsko plemstvo s Slovani; utegne celó nekoliko časa hoditi z njimi; to se utegne zgoditi sosebno potem, ko bi zapazilo, da zvonanja politika ga ne potrebuje odslej takó neizogibno, kakor doslej. V resnici, vsled sporazumljenja z Rusijo, poljskega plemstva vsaj sedaj naša zvonanja politika ne potrebuje. Ko bi pa prišlo do odločilnih trenutkov bodi si na zvonaj ali na znotraj, postane isto poljsko plemstvo takoj nezanesljivo, in danes, če pčtegne drug veter od zgoraj, ne bode bratjenje s Poljaki pomagalo ničesar, in bratili se bodo njih plemski zastopniki zopet takó, kakor za liberalne cvetoče dobe.

Kdo pa je kriv, da po dovršenem duvalizmu niso Čehi, Hrvatje, Malorusi in Slovenci dosegli svoje zjamčene narodne in jezikovne enakopravnosti? Sami nemški liberalci izvestno ne, ker ti so le s pomočjo Poljakov toliko let vzdrževali protislovanski, zajedno liberalni sistem, dasi se smatrajo v Avstriji privilegovani rimskimi katoliki.

Pošteno in pravično bi pač bilo, da bi Poljaki pomagali odpraviti tiste krivice in tiste zamude, ki so nastale vsled njih pripomoči ob liberalnem nemškem vladanju.

Kdo je kriv, da niso ne Malorusi, ne ostali Slovani organizovali se prek in prek v smislu nacijske avtonomije, torej takó, kakor želé Nemci organizovati se parcijalno samo na Češkem? Zopet le Poljaki, ki so namesto nacijske avtonomije prevzeli terminus *technicus* politiško-historiških individualitet od Madjara Eötvösa in so s to vabo zavedli tudi poprejšnje Staročehe in Hrvate. V nacijsko avtonomijo pa Poljaki ne privolé, tudi ko bi jo privoščili povsod drugod zunaj Galicije.

Ni čudo, če Malorusi se niso udeležili sestanka v Krakovu; saj poznajo poljsko solidarnost bolje, nego drugi Slovani. Ni pa lepo, da se bratijo Čehi in drugi slovanski narodi s Poljaki, ko ti prezirajo in tlačijo šibke Maloruse.

Consolatio est, socios habere malorum; tolažilno je, imeti tovariše v stiskah in nezgodah; Čehi in njih današnji tovariši pa se ne oklepajo šibkih, temveč šibke zapuščajo in se bratijo z močnimi, kateri poslednji jih pa, kakor rečeno, pusté na cedilu, in tedaj utegnejo ostati tudi oni se šibki, ne da bi si pridobili ljubezen drugih šibkih.

Kdor se med avstro-ogerskimi Slovani brati s Poljaki, ta dokazuje uže naprej, da noče se lotiti velikih akcij ali pa de ne more doseči nič izdatnega in odločilnega.

Za nas je sestanek v Krakovu zahipna demonstracija, ki draži nekoliko slovanske nasprotnike, nima pa za bodočnost in odločilne vspehe nikake veljave. Slovani pa so sedaj v prehodni, kritični dobi, v kateri potrebujejo odločilnih priboritev in v ta namen spsobnih zaveznikov.

Delegacije.

Ogerska delegacija. Pri razpravi o okupacijskem kreditu želi del. Gyurkovics pojasniti o memorandumih Bošnjakov in Hercegovcev na cesarja. — Al. Hegedüs želi objave končnih računov zadnjih let ter vpraša, kaj se je ukrenilo, da se olajša škoda po povodnji. — Aug. Pulszky meni, da se za gospodarski prospeh Bosne več stori, nego je v interesu obeh državnih polovin.

Drž. finančni minister Kallay omenja, da so sklepni računi delegatom v pregled. — Okupacijski troški se vedno znižujejo, Bosna in Hercegovina prispeva k vojaštvu in žendarmeriji z relat. večimi odstotki, nego Avstro-Ogerska. Škoda po povodnjah se je večinoma poravnala. Nasproti Poljskemu omenju, da je bosenska domača obrt pač preslabotna, da bi tekmovala z obrtjo v monarhiji. Ker se omejuje le na obdelovanje surovine, je ona le v interesu monarhije, zlasti ker je Bosna v skupni carinski zavezi. — Memorandum se je zlasti razpravljal v srbskih listih in se tam očitalo zatiranje bosenskega življa. Da to ni res, kaže, da je bilo pričetkom okupacije 200 pravoslavni cerkev, od tedaj se jih je na novo zidalo 162, obnovilo 56 in s paramenti oskrbelo 156, vse to na državne troške. Za plače više duhovščine se je od 1878 do 1896 potrošilo 709.000 gld.; za zidanje in obnovenje cerkva 268.000 gld., za subvencije 733.000. Pravoslavno semenišče se je ustanovilo in vzdrževalo na državne troške.

Avstr. delegacija. V budgetnem odseku je zahteval Pacák, da se češka narodnost v armadi upošteva takó, da se češki prostaki in častniki lahko povsem zavedajo svoje narodnosti, ne da bi njim to bilo v škodo. — Vojni minister je v odgovoru povdarjal, da je narodna ravnopravnost v armadi umevna sama ob sebi, ter da se mora vsak častnik v treh letih priučiti polkovnemu jeziku.

2. dec. Oppenheimer toži, da je vnanja politika v nasprotju z notranjo, ter da se ona ne more vzdržati, ako se zatira nemštvo in zanemarja njegova historična veljava. Grof Dzieduszicki meni, da je razprava o notranji politiki nevarna za pretresanje vnanje, ker se potem zveze ne presojuje iz državnega interesa, temveč iz strankarskih ozirov. Vnanja politika ne sme biti politika kakega posamičnega naroda, temveč avstrijska. Velika nevarno-t medsebojnega boja raznih narodnostij in plemen se najbolje prepreči z vzdrževanjem našega cesarstva. — Zadovoljstvom omenja, da smo z Rusijo jedini v vstočnem vprašanju. Za mir in prospeh države je potrebno, da se doseže sporazumljenje med Nemci in Čehi. Češki narod bi moral priboriti pravice, katerih nima doslej, ne da bi se Nemcem stvo-

rila s tem najmanjša krivica. Za to bomo vedno. Nemški jezik uživa še vedno svojo privilegovano vlogo, le nespametnik misli na zatiranje Nemštva. — Deleg. Dobernega zlasti veseli srčna zveza in veliko prijateljstvo z Nemčijo. — Del. Kramář protestuje, da bi bila vnanja politika privilegij jednega samega naroda, ki je poleg tega še v manjšini. — Zakaj se govori vedno le o tem, kar se je zadnje dni vršilo v parlamentu, zakaj ne tudi o tem, kar se je popreje (nemškonar. škandalu)?

Nam se ni treba bati narodnostnega boja, saj ne moremo dosti izgubiti. Miru ne dosežemo drugače nego s polno enakopravnostjo narodov. Mi nočemo Avstrije slovanske; nočemo pa tudi, da bi se v interesu vnanje politike propovedovalo vedno, da je Avstrija nemška. To ona ne more biti. Nemška država poleg druge, močnejše nemške, bila bi nevarnost. Naša naloga je, da imamo državo, pravično vsem narodnostim. — Del. Gross je izjavil, da je nemški narod vedno pripravljen sprejeti pravični mir ter da ničesar bolj ne želi nego to.

4. dec. Del. Hofmann-Wellenhof se pritožuje o „hudobnostih“ vojakov Bošnjakov pri demonstracijah v Gradcu ter zahteva strogo preiskavo nekaterih navedenih slučajev. — Povdarja potrebo nemškega vojnega jezika in je v skrbi, odkod se dobedo podčastniki, če bodo sedanje razmere. — Del. Kaftan je navedel par slučajev, ko so vojaki v Pragi pri izgredu zadnje dni demonstrovale za Nemce proti Čehom. Zahteva, da se moštvo dovolijo službena javljanja v materinski. Častnik seveda mora znati nemški vojni jezik. — Del. Scheicher pravi, da militarizem in kapitalizem uničuje ljudstvo in nasvetuje resolucije, da ima vsaka kmetijska in rokodelska družina pravo, da zahteva premeščenje za gospodarstvo ali rokodelstvo potrebnega sina v dopolnilno rezervo.

7. dec. Vojni minister odgovarja na pritožbe delegatov glede na narodnostno stališče in se jim kar najodločnejše protivi. Od polkov je dobil spontanna poročila, da so vse pritožbe o kakih takih izgredu povsem neosnovane. Armada sama se protivi temu, da se zanese vanjo narodnostna politika. Vsaka narodnost je v armadi jednako spoštovana in ljubljena. Kar se dostaja nabav, se pri teh upoštevajo po možnosti tudi mali obrtniki. — Del. Dobernig pripominja, da se naj slovanski polki ne nastavljajo v nemška mesta. — Okupacijski kredit. Del. Bulat je za zgradbo železnice Bugonja-Arzano-Split. — Del. Axmann je za zidanje železnice iz Novega v Serajevo. Kmetje so na slabšem, nego pod Turkom; takrat so plačevali davke v prirodninah, sedaj v gotovem denarju. — Del. Scheicher pravi, da Bosna ni drugega nego od Madjarov oskrbovana provincija. Dispozicijski fond 80.000 gld. naj se zove korupcijski fond. (radi tega ga kliče predsednik k redu.) — Del. Hofmann-Wellenhof je za zvezo Bosne z avstrijsko polovino, katero omogoči železnica iz Novega v Banjolu.

9. dec. pri razpravi o vojni mornarici zahteva del. Kaftan obligatni pouk v hrvaščini v pomorski šoli. — Viceadmiral odgovarja, da se je 40.000 gld. izdalo za šolo v Pulju, kjer je nemščina pred vsem učni jezik. Ta šola je zlasti za otroke častnikov in uradnikov pri mornarici; a je tudi dostopna, v kolikor dopušča prostor, meščanskim in otrokom arzenalskih delavcev. Za slovanske jezike so posebni tečaji na tej šoli. —

Ustanova novih šol spada v področje učnega ministerstva. —

22. dec. ste zborovali avstrijske in ogerske delegacije. — 21. dec. se je v finančnem odseku avstrijske delegacije konstatovalo, da sklepi obeh delegacij povsem soglašajo. Del. Dumba je na to poročal. O carini in kvoti se ni doseglo zjedinenje. Rednih potrebsčin je 142,397.841 gld., izrednih potrebsčin pa 15,987.907 gld. Odšteti se imajo dohodki dohodki carine, prestanek pa razdeliti med obe polovini po zakonu 8. juniju 1871 v smislu zakonitih določeb 21. dec. 1867. — Del. Kramář obžaluje, da se tako važna stvar, kakoršna je pogodba z Ogersko, ni dala doseči parlamentarnim potom. § 14. pa se po njegovih mislih da uporabiti tudi za skupne stvari, ker ne dela razločka, in govori le o bezuslovni. ne pa tudi o uže popreje razvidni potrebi. § 14. je bistven del ustave. Obžalujemo to lahko neparlamentarno stališče, a ostane ipak povsem ustavno postopanje, ako to pozneje potvrdi državni zbor. — Dr. Gross polemizuje proti Kramářovi razlagi § 14. — Glavni poročevalec Dumba nasvetuje nadalje. Izredna potrebsčina za okupovani deželi 3,489.000 gld. naj se istotako razdeli. — Izredni kredit za mornarico 750.000 gld. se razdeli istim potom. — Poroč. Lupul nasvetuje k postavki »Carina«, da, v kolikor ona v skupnem proračunu za 1898 tvarja pokritje, naj se vanj postavi kot čisti donesek s svoto 53,598.890 gld. Vsi predlogi so se sprejeli z vsemi glasovi, izvzemi glasova dr. Scheicherja in Kaiserja. — Del. Gross akceptuje predlog referentov glede na kvoto; predlogu o carini ne more pritrditi, ker noben del se v pogodbi ne sme določati na podstavi § 14. Potreba pogodbe pa je uže mnogo dalj časa. — Del. Javorski pravi, da avstr. vlada nima nikakega drugega pota, nego § 14. Želeli bi si pač drugačo rešitev. Stvorili smo vse, kar smo mogli, da se omogoči to, tem bolj, ker vidimo v izvenparlamentarnem postopanju nevarnosti za skupne interese in za moč Avstrije. Ako pritrdimo tej rešitvi, o kateri bode vlada morala zagovarjati se pred parlamentom, je to le izjema, in parlamentno pot smatramo kot jedino pravo. — Da se to ni doseglo, nikakor ni krivda parlam. večine. Miru ne bo, dokler se javno mnenje razburja in mu utajuje resnica. — Del. Kaiser se protivi uporabi § 14. Ako se v parlamentu ravna s silo in krivico, tudi množica ne more vstrajati mirna. Njegova stranka hoče le odstranitev narodnih žalitev in krivic v jezikovni naredbi. — Del. Scheicher pravi, da je prejšnja vlada kriva, da se je pričel narodnostni prepir; in kjer se prepirata dva, tretji — Oger — dobiček ima.

Dr. Herold oporeka temu, da bi bili Čehi promeniili svoje postopanje proti pogodbi z Ogersko, vsled darila nase vlade. Nemci so zatvrdili, da opusté obstrukcijo, ako se prekličejo jezikovne naredbe. A vse naše ustavno življenje ima namen, da oskoti Čehe. Ako se prekličejo naredbe, imeli bi vzroka dovolj, da nastopijo od Nemcev zaznamovano pot, in potem zopet ne pridemo do parlamentarnega redu. To bi bilo nekaj povsem novega, da bi se morala večina bezuslovno ukloniti manjšini, ako hoče doseči mir. Jedinstvo dosežemo le, ako se sporazumemo med seboj na podstavi medsebojnega priznanja pravic. — Nasproti posl. Scheicherju povdarja, da niso jezikovne naredbe krive sedanjih parlamentarnih razmer, temveč to, da se Nemci nočejo zadovoljiti s tem, da imajo

na Češkem jednaka prava s Čehi. — Del. Hofmann-Wellenhof izjavlja, da je opozicija bila pri volji, da pogodbo z Ogersko razmotriva stvarno(?); kvarljivi pogodbi se bo tudi nadalje ustavljala. Prejšnja vlada ni bila sposobna v to da bi dosegla pravično pogodbo. Proti jezikovnim naredbam so, ker te ne odgovarjajo istiniti potrebi.

Del. Dumba pravi, naj obe stranki uresničiti toliko povdarjano miroljubnost in združenje. V parlamentu je vsak sklep onemogočen, dokler se ne doseže sporazumljenje v narodnostnem vprašanju. Med ljudstvo naj se ne razširjajo fraze, o katerih ono niti sposobno ni za pravo sodbo. — Del. Hofmann-Wellenhof vpraša vojnega ministra, je li res, da se je pričela proti 150 rezervnim častnikom, preizkava, ker so se, dasi v civilni obleki, udeležili pogreba pri osebah, ki so našle smrt pri pouličnih izgrelih radi parlamentarnih dogodkov. — Vojni minister pravi, da o tem še ni dobil poročila; rez. častniki, dokler niso v službi, niso podvrženi vojaški jurisdikciji. Ako pa je stvar ta, da častništvo noče imeti v svojih vrstah množ, ki so se udeležili te manifestacije, mora to povsem priznavati. Min. Goluchowski izreka delegaciji zahvalo in priznanje za delavnost in vstrajnost. Del. grof Dzieduszycki zahvaljuje se predsedniku za vodstvo; predsednik zopet za podporo ter kliče cesarju slavo.

Deželni zbori.

Goriški dež. zbor je postal vsled odsotnosti slovenskih poslancev nesklepčen. — Slovenski deželni poslanci so izjavili uže 3. febr. 1897, da se ne morejo udeleževati sej, dokler se jim ne da poročstvo, da se resno misli na preustrojitev deželnih razmer. Ker je ta glas bil bez vspeha, niso sedaj došli k seji ki je vsled tega bila nesklepčna.

Štajerski. V dež. zboru štajerskem je 28. dec. rekel posl. Walz, da bodo Nemci govorili tako glasno, da se vsaka beseda bode čula do najvišjega mesta ter, da povedo, kako silno je razburjen nemški narod. —

Kranjski. Dež. predsednik je odgovoril na interpelacijo zaradi slovenske izdaje drž. zakonika, obseza-joče novi civilni pravdni red, in obečal svoje posredovanje, da se to doseže.

Gališki. Dež. maršal grof Stanislav Badeni je omenjal težavni položaj države in izrazil upanje, da se uže v kratkem vrnejo razmere, ki omogočijo normalno delovanje ustavnih in zakonodavnih institucij. Želi, da se vrne ta položaj na pravični podstavi, ki omogoči mir med narodi in zasigura deželnim zborom uspešno delovanje. Deželne avtonomije in priznanje zgodovinskih pravic in tradicij so bezuslovno potrebna v prospeh in moč države. Dasi imajo deželni zbori pred vsem skrbeti za blagor dotične koronovine, vendar ne smejo nikdar izpustiti spred očíj blagor države. — Vit. Javorski je nujno predlagal adresu na korono, v ta namen odsek 24 članov. — Barvinskiy zahteva ustanovo ruskega gimnazija v Tarnopolu in sukcesivno vvedenje obveznega pouka v obeh dež. jezikih v srednjih šolah. — Ssepanovskega načrt adrese na korono obsega željo po razširjenju lastne uprave dežel. — Deželni zbor je dobil novega namestnika dež. maršalu. Kardinalu Sembratoviču se je vsled njegove bolehnosti

doizvolilo, da je ostavil to dostojanstvo, in na njegovo mesto je pozvan grško-katol. škof Premiselski, Konstantin Čehovič. — Bernadzikovski pozdravlja adresni načrt glede na razširjenje deželne samouprave; a svari z ozirom na boj med Slovanstvom in Nemštvom. Iz tega se ne more nič dobrega roditi. — Klub zmernih Rusov si je volil škofa Čehoviča za predsednika. — Posl. Wachnjanin je v imenu ruskih poslancev nujno predlagal, da se nakaže 100.000 gld. za ustanovo Raiffeisenovih hramilnic v kmečkih občinah galiških.

Nižeavstrijski. Noske in Filipovič predlagata razširjenje volilnega prava za deželo, kakor za državni zbor. — Kolisko nujno predlaga zakon, ki določa v Niži Avstriji nemščino kot izključni poučni jezik, in utemeljuje to z ozirom na prizadevanje Komenskega šole na Dunaju za pravo javnost in to, da se mora preprečiti. Posl. Kern pravi, da mnra biti vsakdor za predlog, kdor noče postati izdajica svojega naroda. Nujnost se je soglasno sprejela; isto tako tudi zakon sam. — V nižeavstrijskem deželnem zboru je stavil posl. Hofer nujni predlog, katerega dež. maršal ni hotel prečitati, a se pozneje udal. »Z ozirom na to, da se Čehi na Dunaju nacionalno organizujejo, in preti nevarnost, da postane Niža Avstrija dvojezična, ter še večja nevarnost po zahtevi jezikovne naredbe, naj izjavi dež. zbor jezikovno naredbo za Češko in Moravsko nezaknito in pozivlje vlado, da jo prekliche nemudoma.« Dež. maršal bar. Gudenus smatra predlog za dežel. zbor neprimeren. Posl. dr. Filipovič pravi, da ni važnejše stvari, nego jezikovna naredba, ki je razburila vso državo. Ali naj se damo prekositi od Poljakov, ki sklepajo o adresah na cesarja in sodijo o vsej avstrijski ustavi? Posl. dr. Kopp omenja, da so v deželi nekateri okraji, ki imajo več odstotkov Čehov, nego mnogokak nemški okraj na Češkem. Zahtevalo bi se potem tudi, da mora v Niži Avstriji vsak uradnik biti češčine zmožen. — Posl. Lustkandl pravi, da bi dež. zbor potem ne imel izreči nobene patrijotične izjave, naj tudi kake sezajo črez ozke deželne meje. — Posl. Noske se pritožuje, da hoče dež. maršal dež. zboru zapečatiti usta. — Posl. Scheicher je za izjavo, le gledé oblike ne vé, katera bi bila primerna. — Posl. knez Auersperg pravi, da je vsaka konstitucionalna korporacija poklicana, da se izjavi v tako važni stvari. — Del. dr. Lueger zdelava Noskejevo osebo ter pravi, da je v interesu nemškega naroda, da ostane jezikovna naredba pred sodiščem državnega zbora. Zato je proti resoluciji. — Posl. Hofer je spremenil nekatere stavke v svojem predlogu, ki ga je prečital in izročil občinskemu in upravnemu odseku.

КОМАРЪ И ЛЕВЪ.

Комаръ прилетѣлъ ко лъву и говорить: „Ты думаешь, въ тебѣ силы больше моего? какъ бы не такъ! какая въ тебѣ сила? что царапаешь когтями и грызѣшь зубами? Это и бабы такъ-то съ мужиками дерутся. Я сильнѣе тебя: Хочешь, выходи на воину!“ И комаръ затрубилъ и сталъ кусать лъва въ голыя щѣки и въ носъ. Левъ сталъ бить себя по лицу лапами и драть когтями, изодралъ себѣ въ кровь все лицо, изъ силъ выбился.

Комаръ затрубилъ отъ радости и улетѣлъ.

Л. Толстой.

Комаръ, -а, не — я, kakor v slov. — Больше моего = больше, чѣмъ у меня, da je v tebi več moči, nego v meni. Какъ бы не такъ! Kaj pa da! — Царапать, praskati; tudi чесаться! У меня спина чешется (me hrbet srbi); потому я чешу себя. — Но чесать tudi = česati. — Драть, деръсь, -ѣсь, tepsti se; драть, tepsti, dreti. — Коготь, -гтя, kremplj, kakor ноготь, дѣготъ, rod. ногтя, дѣгтя (Theer), po slov. nogta, dehta. — Сильнѣе тебя = сиљнѣе, чѣмъ ты ali: нежелѣ ты. — Изодрать (raztrgati) пам. издрать, kakor ко льву пам. къ льву. Zapomni: лѣвъ, лѣвъ, лѣвъ, год. льва, льва, льва (лѣвъ), ne pa лева itd. kakor v slov. — Лицо; мн. лица, лице in озова. — Стать, -аю, зачети; no: стать — стою, stati. X—къ.

Jagič proti Mommsenu.

V Berolinski „Deutsche Revue“ je izšlo pismo dvornega svetnika prof. Jagiča, kot ugovor in odgovor znani žalitvi Slovanov. Jagič očita Mommsenu, da ne pozna sedanjih razmer. »Tako, kakor si vi še sedaj predstavljate Avstrijo in želite, da bi bila, to je slika iz preteklosti, ni paslika sedanjosti in še manj slika bodočnosti — Avstrije si ni treba misliti kot centralizovano, jednotno nemško državo. Taka država bi bila poleg Nemčije prav tako izvor nasprotjem, kakor slovanska Avstrija poleg Rusije. Sredi teh dveh velikih sil mora Avstrija postati to, v kar jo sam po sebi pretvarja zgodovinski, sedaj uže več stoletij trajajoči proces naravnega razvoja razmer, namreč mnogojezična država, sestavljena iz različnih narodno zavodnih, v kulturi jednako naprej hrepenečih narodov, kateri ne zatirajo drug drugega, ampak so vezani, se s spravljivostjo podpirati med seboj“ — — —

„Jaz sem zadnji, ki bi preziral veliko kulturno važnost nemškega kulturnega elementa. Za Slovane bi bila velika škoda, ako bi nehali smatrati Nemce za svoje najbližje in najpoklicanejšje učitelje. Ne, Slovani bomo še dolgo potrebovali pouka naših naprednejših sosedov. — A vi ste premalo poučeni o duševnem in kulturnem življenju Slovanov. Vi tudi podcenjujete vspehe, katere je nemški kulturni vpliv dosegel pri Slovanih, pred vsem pri Čehih.“

Seveda numerično se Čehi ne morejo primerjati z Nemci. „Ali v ožem krogu, v deželi, kjer prebivajo, zaslužijo Čehi vsekakor, da se upoštevajo vse drugače, kakor se je to godilo še pred kratkim. Jaz smatram sicer formo, v kateri so se izdale jezikovne naredbe, za nesrečno izbrano, ali njih duh, po katerem naj ima Čeh na Češkem in Moravskem vse iste pravice in dolžnosti, kakor Nemec, naj je tudi v jezikovnem oziru ravnopraven, ta je pravi duh, ta je pravičen in pride do veljave prej ali poslej. Da ostane nemškemu jeziku še vedno široko torišče, da ostane večega, univerzalnega pomena v Avstriji, to je gotovo, tako ob sebi umljivo, da niti ni treba obširneje govoriti o tem. Dobro bi bilo, ko bi se na Nemškem razločevala ta dejstva, saj se bodo morali pri nas vsi doma sprijazniti s to mislijo, da Nemec z rojstvom ni uže dobil s posebnimi privilegiji opremljeni pravni naslov. Nekdaj je bilo tako, in vzrok temu je bila nejednakost kulturnih razmer —“

Jagič nato pohvalno omenja vpliv nemške in deloma tudi laške kulture na Slovane.

„Jezikovne naredbe, ako bi se bile vprizorile sposobnejše, bi Nemcem še več koristile, nego Čehom. Doslej so bili na Češkem skoro izključno Čehi zmožni obeh jezikov, torej sposobnejši za urade.

Zaključuje pa: „Zlasti mi, zastopniki znanosti, moramo dajati prednost temu, kar v življenju združuje na-

rode, proti temu, kar jih loči. — Tudi divji prizori, kateri so se primerili, obrodé sadú Dokaže se, da v Avstriji ni možno vladati niti proti Nemcem, niti proti Slovanom“

Mommsen v odgovoru na to priznava, da si je i on mislil Avstrijo vedno kot poliglotno državo, in da on ni bil nikdar naroden šovinist. Obča vez, ki tvarka jedinstvo v državi, pa more biti samo nemštvo; a pri tem lahko obstoji narodna posebnost raznih pokrajin . . .

Omenjamo, da Mommsenovega pisma Jagiču niso priobčili v celoti, temveč le v odlomkih. To je znamenje, da niti Nemcem ne ugajajo vsi stavki nemškega historika.

Pozdrav iz daljave.

„Ne udajmo se!“

Iz Kaluge.

Bilo je nas 29 možkih i jedna ženska, če ne radi drugega, pa vsaj zato, da bi naše, t. j. možko število pomnožila do 30, broj znameniti: vsaj je Judež prodal svojega Gospoda ravno za toliko srebrnikov . . .

Lanskega leta osnovala so se v našem mestu prve zasebne novice — „Калужскій Вѣстникъ“. Naše mesto je tudi čislom naseljenja večje od Ljubljane, broji pod 40 tis. duš, o prostoru pa ne bomo govorili, ker je sploh znano, da je ruska zemlja velika, pa . . . Za tukajšnje občinstvo bilo je to nenavadno; kajti vse literaturno življenje šumelo je do sedaj skoro izključno v stolicah i pa v vseučilišnih mestih; provincija pa je do novejših časov — spala . . . ni res, ni spala, ampak samostalnega gibanja projavljala je premalo, a hodila je to pot, katero so jej pokazovali stolčni umstveni voditelji.

V poslednjo dobo pa je Rusija tudi v tem pogledu stvorila velikanski korak naprej. Narodilo se je brezčislno število raznih krajnih »Vestnikov«, med njimi tudi naš »Vestnik« — „Калужскій Вѣстникъ“, kateri so presrečno pozdravljali vsi iskreni literaturni krogi tem bolj, ker se naše mesto slavi svojim čisto ruskim značajem, svojoj privrženostjo k vsemu staremu, astaroje tudi geslo: Типе ъдешъ, дальше будешъ, kar po — slovanski znači blizo znano pogovorko o polžu, kateri je 7 let . . .

Ruska provincija je torej začela gibati se, i Kaluško občinstvo se je skoro kar prestrašilo, ko je zvedelo o svojem »Vestniku«, ko je zagledalo ta svoj »Vestnik«, v katerem je progromelo nekaj prav navdušenih člankov po vseh oddelih mestnega (tukajšnjega) gibanja. Visoke politike naš »Vestnik« nikoli ni uganjal, pa družbinsko i kulturno, da i narodno tvorino je vselej rad sprejemal i gojil, odprl je celo predalček dopisom iz slovanskih dežel, avstrijske i drugih . . .

Pa strdeni dnevi »K. B.« niso bili dolgi. Vsak ga je ljubil i hvalil le dotlej, dokler ga ni zadela živost. Kot nezavisen list seveda nikogar ni posebno gladil po glavici. Rezal je golo resnico na levo i na pravo ter si tako nakopal sovraštva, da je bilo kaj grdo. Pravda za pravdjo ga je gonobila, i čez pol leta postal je naš ponosni, blagorodni »K. B.« ulični listič z ulično tvorino. Minuli so še kaki trije meseci, i naš »Vestnik« si je sam napisal i propel mrtvašnico. Ležal je v grobu kot nedolžni grešnik, katerega pa hladna zemljica ne prijemlje. Zgodilo se je tako, da je prišel k njegovemu grobu bogač (bogatin), kateri si je rekel: »Bog vé, kaj še more iz njega biti, iz nedolžnega grešnika . . .« Pomagal mu je iz groba, i »K.

B.« je pa le zabegal po vseh kotih i oglih starke Kaluga na radost ljudij »predrznih« i »prosvitljenih, pa na velik strah i trepet ljudij »sramežljivih« i »oslepljenih, ter tako pa le kaže staro, pa žalostno pesem, da človek le toliko velja, kolikor plača — pesem Prešernovo! Torej g. Arhangeljskij, tukajšnji trgovec, je pa le oživil »K. B.« s tem, da mu je dal oporo gmotno, duha pa mu nikoli ni nedostajalo ne gledé na svoj značaj povsednevnega glasila. Ta prav za prav preprosti, pa umni i energični mož je torej 9. nov. v prvikrat zbral svoje somišljenike, svoje sotrudnike za bogato nakrito i nastavljeno mizo *) вЪ складчину kakor tukaj pravimo, da bi v prijateljski besedi seznanil jih med sebo, da bi i sam se prepričal, kaj mu obeta bližnja bodočnost, kak vetrič pihlja v tistem rju, kateremu je ime — **kolo sotrudnikov „K. B.“**.

Povabljenih sotrudnikov je bilo nekaj več, zbralo se je nas pa ravno toliko, kolikor sem rekel takoj v zaglavju svojega poročila. Oglejmo si te ljudi, dobrohotno, iz ljubezni k ideji trpeče več preganjanja, nego pa pohvale i zahvale za svoj požrtvovalni trud na prid občinstva i njegovih interesov.

Urednik »K. B.« — to je vam trpin, kateri je vojeno sabljo premenil na pero za pravico i prosveto svojega naroda. G. Lašmanov vstvaril je »K. B.«, nosil ga je na svojih plečih, katera mu je potlačil, da je kar strah, vodi ga tudi še sedaj neustrašno pod auspicis g. Arhangeljskega. Razbita, pa ne ubita energija sije na licu g. Lašmanova, katera v krogu somišljenikov menda še okreva, bez opore pa je bila blizka svojemu poginu ali mehče rečeno, tistemu propadu, kateri je, po Turganjevem, nekda bil globok; sedaj pa i dna ni vidno ...

Prava i leva pa vsaka druga g. Lašmanova bil je i je ostal tudi pri novem poredku večje (= novis rebus constitutis) g. Kaškarov, tudi častnik vojaški i velik prijatelj vsake blagorodne inicijative. Vsaj meni se tako zdi, da ta dva človeka sestavljata prav za prav jednega, i energičnega, i požornega, i mehkega, i blagorodnega, i toliko fantastičnega, da za marsikaj ne pogrezne v močvirju navadne vsednevnice proze. Če jeden bolj diši po zapadniku, drugi iskreno veruje v težnje slovanofilov, i družna njuna delavnost daje ravno to, kar je najbolj dostopno večini ruskega občinstva, i kar je tudi najbolj koristno političnemu razvoju tega občinstva. I g. Lašmanov i g. Kaškarov sta dva dobra genija, pod peruti kojih bo »K. B.« blagodenstvoval bez ovir i prograd, če bo na to volja božja pa blagohotnost naročnikov, pred vsem g. Arhangeljskega.

Med dobrovoljnimi gosti bilo je nekoliko pomeščikov ali velikoposestnikov, bili so odvetniki, zasebni i državni, bili so činovniki raznih barev, bil je odstavni profesor politične ekonomije iz bivše moskovske zemljedelčeske akademije, g. Ivanjukov, kateri živi sedaj v Kalugi ter piše v „Русск. Мысли“ provincijalne pregleda. Iz srednješol-

skega osebja je nas bilo pa le dvoje, dasi je bilo povabljenih več, seveda, z gimnazije vsaj troje. Bilo je nekaj mladine, med njo nekaj mladih doktorjev i t. d.

Iz napitnic je prvo mesto zanimala napitnica odvetnika, Agurova, kateri je prav vestno povedal nam zgodovino »K. B.« od njegove zibelji do groba, od vstajenja do danes. Ta govor je bil precej žolčen, žolčne so bile i peripetije našega izdanja ... Napivali so načelniku gubernije, g. knezu Galicinu, kateri si je za »K. B.« stekel velike zasluge. Ne bodi njegovega sočutja, »K. B.« bi se more biti nikoli ne bil porodil; ko bi pa bil zagledal beli dan, bi ga pa zagrizenost raznih vplivnih činiteliev davno bila ugonobila, ne na dva meseca, a na vselej, na veke večne. Pili smo za razvoj ruske provincije, za probujenje provincijalnih literaturnih sil i talentov, za to, da bi Bog dal pamet tem norcem, kateri v novinarstvu vidijo podriv krepke, čisto ruske starine za jedinstvo občinskih i novinarskih dejateljev, a ženskih posebno, za solidarnost vseh umstvenih tokov, koji so se zbrali pod praporom »K. B.«, a čez vašega pokornega slugo poslal je g. Kaškarov prav topli priwet (pozdrav) tudi »Slov. Svetu« i njegovemu uredniku-lastniku, kar je prav za prav i provzročilo te vrstice. Znaite, g. urednik, da vas tudi v daljnji Rusiji znajo i menda bolj pošteno cenijo, nego pa vaši zbegani sobrati — rojaki, naj vam bo ta srčni priwet v tolažbo i podporo в „минуту жизни трудной“ kot pobornika načel i teženj, katere še dolgo ostanejo dostojanjem i lastninoj posamnikov ... kaj ne, da je tako ...

Božidar Tvorcov.

V smislu §. 19. tiskovnega zakona prosim, da sprejmete sledéci

popravek:

1. V »Slov. Svetu« 1897. št. 15 stoji v članku »Rusija in zahodni Slovani« (Reklama g. Murku) na str. 236.:

Motto: Iz Nježina (Rusija v Murcijo): Так-то вы, Матвѣй Мартыновичъ, помните нашу хлѣбъ-соль.

Podpisal J. K. S.

Iz Murcije v Nježin: M. H. Pri nas so norci in fantasti, ki v nebo povzdigujejo Rusijo, vem, da ni res, kar pišem, no treba je počenjanje teh bedakov paralizovati; in v nameček plačuje mi »Presse« (menda) 20 gld. za listek; ti pa se na ulici ne valjajo.

Podpisal J. G r e c.

(Correspondance intime entré X. et J. le Grec.)

Vsa ta »Correspondance intime« je od konca do kraja izmišljena. Nekaj podobnega meni ni nikoli nobeden iz vseh mojih ruskih znancev pisal, jaz pa tudi njim ne, najmanj pa besede: „vem, da ni res, kar pišem.“ Posebno pa si o podobnih rečeh pred nesramno mistifikacijo g. člankarja nisva nikoli dopisovala jaz in moj edini znanec v Nježinu, ki v pismu od 10./22. dec. 1. 1897 ostro obsoja tako neverjetno zlorabo njegove osebe ter mi med drugim piše: Во всякомъ случаѣ я не писалъ Вамъ ничего подобнаго и ни съ какими подобными знакомства не вожу.*)

*) To in druga dotična mesta je uredništvo videlo v izvirniku.

*) Menu, originalni i zabavni, priobčenjem kot poseben pripevek, če bo na to volja uredništva. Pis. — Op. ur. G. sotrudnik nam je postal ruski original in prevod; poslednji naj tu sledi: 1. Članki iz raznih novin, t. j. lehka (razrežena vodicoj) perifriza. — 2. Pojasnila pred oblastimi (policijo, gubernatorjem) i t. d. — 3. Vvodni članki. — 4. Paštete, narodna ruska jeda. — 5. O čemur najbolj govorijo, kar naj bolj zanima občinstvo (dobro i hudo). — 6. Življenja. — 7. Purani, t. j. slaboglavi občinski dejatelji. — 8. Race, t. j. novice, navadno izmišljene, torej neresnične. — 9. Zamraženj, zaledeneli. — 10. Mestnim svetom, upravo. — 11. Voprosi (= vprašanja). — 12. Imbiss, po ruskem običaju pred obedom, pa le pred starim, barskim (gosposkim) obedom predlagajo razno slano ribo, sir i t. d., kar sestavlja prav za prav introdukcijo k obedu.

2. Na str. 237 se tvrdi, da je Terezijanec v Terezijanišču »ob 25 letnici ogerske ustave, kakor znano najslabše na vsem svetu, deklamoval na slovenskem jeziku slavospev na Madjare, ki ga je sestavil dr. Murko.«

Resnica pa je: Ko sem bil še učitelj na Terezijanski akademiji, je eden iz gojencev ob njeni stopetdesetletnici deklamoval od mene izbrano, v Sketovi »Čitanki« natisnjeno pesen J. Kersnika »Avstrija moja«.

Na Dunaji, 27. dec. 1897.

Dr. M. Murko,

univ. docent itd.

Ruske drobtinice.

Съ міру по ниткѣ, голому рубаху.

V Harkovu zbrali so se gornopromišljeniki ruskega juga. Posebnemu odboru bilo je naročeno pregledati, kak učinek je imela gledé ruske gorne obrti pošlina (carina), katero so naložili pred 10 leti na inorodno lito železo. Glavni inženir gornega dela na ruskem jugu i predsednik nazvanega odbora poročal je o tem učinku ter navedel tako maso odradnejših števil, da mi pač ni moči ne priobčiti jih vsaj v kratkem na plateh »Slov. Sv.« tem njegovim čitateljem, kateri se zanimajo za razvoj ruskih prirodnih bogatstev. Učinek 10letne pošline na inorodno lito železo izraža se torej po poročilu g. Avdakova glede ruske gorne obrti v naslednjih številkah: Od l. 1887. pa do l. 1897. pomnožilo se je število domenih pečij od 3 do 25; 6 pečij sedaj dela, 7 pečij pa skoro načne delati, torej bo vseh domenih pečij bodočega l. 1898. 38. Litega železa bilo je pred 10 leti 4 mil. pud., lanskega leta pa ga je uže bilo 39 mil., letos pa ga bo 62.500.000; ko okonči vseh 38 pečij, pričakujejo l. 1899. na jugu Rusije do 95 mil. pud. litnega železa. Zavodov so pa nazivali za 10 letni obrok pošline na inorodno železo: 12 metalurških; 14 takih, kateri nizko tvorino predelavajo v bolj visoko i lijejo ter knjejo jeklo; 15 takih, kateri delajo kaj razne stroje ter sploh znajo vsako mehaniko; 17 raznih tovarov i zavodov, torej vseh novih zavodov naštevamo za 10 let 57; k tem zavodom ne prištevamo več nego 10 novih kamenogeljnih i mnogih železorudnih rudnikov. Na vseh teh zavodih i rudnikih je delavcev 79.000, kateri na leto dobivajo 25 mil. rub. zaslužka. Ko okončajo nove zavode, kateri delajo visokosortno železo i pa jeklo, ko razširijo delavnost sedanjih zavodov, bo postopalo na trg železa na leto vsaj po 20.200.000 pudov; ko pa dodelajo l. 1901. zavod kerčenski i še nekatere druge, tedaj bo pa vsako leto prodajalo se železa do 25 mil. pud., v tem ko ga sedaj doganjajo le 3½ mil. pud.

Poročilo g. Avdakova pravi, da zavodi tehnično vedno napredujejo, da razvoj metalurške obrti silno vpliva na razvoj mašinostrojenja, na razvoj mehaničnih i drugih proizvodstev na jugu Rusije, na obrazovanje naseljenih središč na južnoruskih planjavah, nenavadno na bistri (nagli) razcvet takih mest, kakoršna so Jekaterinoslavlj, Lugansk, Taganrog, Mariupolj, Bahmut, Kerč i t. d., prevratitva se v velikanska obrtna središča. G. poročevalec je mnogo govoril o cenah proizvodstva metalov, predpogojeni razni sposobi k ponižanju sedanjih cen; bolj nizke cene nastanejo pa tudi zato, ker vedno napreduje notranje tekmovanje: voila le mot de la concurrence!

A ponižanje cen na lito železo še ni doseglo teh razmer, da bi moglo boriti se s cenami bezpošlenega (bezcarinskega) čuguna (litnega železa) inorodnih tovarov; mnogo zavodov še le zidajo, kakor smo uže rekli, nekatere pa še le začnejo zidati črez jedno ali dve leti, ti pa, kateri uže hodijo, trebajo dragih poprav i jih vedno boljšajo. Torej je gornopromišljeni sestanek v Harkovu sklenul, da poprosi vlado o pošlini na inorodno železo še v teku novih deset let, od l. 1896. l. i tako naprej. Na sestanku je pa bilo tudi nekoliko zemljedelcev-strokovnjakov, kateri so kazali na bolečine zemljedelnika i so pritrdili zaključku gornopromišljenikov le uslovno, da bi pri tem ne pozabili o seljski nuždi, t. j. tisti sili, katera sedaj v Rusiji najbolj kola lomi...

Božidar Tvorcov.

Drobtine.

Slovenska opera je določila gostovati 6. jan. v Celju. Na vrsti je »Trubadur«. Umetna bi bila taka gostovanja tudi po drugih slovenskih mestih, a umestno tudi, da se pri tem izbirajo slovenske ali vsaj slovanske opere.

Odbor »društva za zgradbo učiteljskega konvikta« je sklenul da izdaje »Zabavne liste za slovensko mladino«, ker je Gubrščekova »Knjižnica za mladino« prenehala zaradi prepričanih naročnikov: Urednik novemu podjetju je g. Gangl.

Društvo »Sloga« v Gorici je imelo letos krog 12000 glđ. dohodkov in 10500 glđ. stroškov, in sicer bez obrtne šole za dečke, ki ima poseben račun.

V Ljubljani se je napolnjen vendar le zopet uprizorila slovenska opera »Halka«; delo poljskega skladatelja Moniuszka.

Slovenski skladatelj **V. Parma** je svojo novo opero »Stara pesem« (po neki Heinejevi pesni posneto dejanje) vložil v Zagrebu in Ljubljani.

Hrvati v Rimu so se odločili, da bodo izdajali cerkven list: »Hrvatski Periodik v Rimu«.

V Pragi bo 1898 razstava arhitekturnih in inženirskih del zvezana z razstavo motorjev in pomožnih strojev za malo obrt. Oglašanja do 31. januarja.

V Pragi se je pevala nova Fibichova opera »Šárka«. Strokovnjaki jo slavé kot narodno umetniško delo prve vrste.

Češki skladatelj **Rozkošný** je slavil 50 letnico svojega glasbenega delovanja. 1870 je podal Čehom opero »Mikuláš« in 1885 opero »Popelka«. — V kratkem uprizori se njegovo novo delo »Satanella«.

Češka »**Matice školská**« je začetkom tega leta vzdrževala 43 ljudskih šol s 115 razredi in 115 učitelji in 6859 učenci, 42 otroških vrtec z 58 oddelki z 78 učitelji in 3520 učenci; 5 srednjih šol z 20 razredi, 48 učitelji in 962 učenci. — Skupej 91 šol s 193 razredi, 242 učitelji in 11341 učenci.

Slavnosti v Krakovem. 11. dec. je bil komerz poljske mladine Krakovske. Prisotnih je bilo nad 700 vseučilišnih slušateljev, nadalje slušatelji akademije umetnosti, višje obrtne šole in trgovske akademije. Navzoča sta bila drž. poslanca Hofica in dr. Danijelak. Pravniki Rydl je zagoščeval, da je vsa Krakovska akademična mladež prošinjena s čustvi slovanske solidarnosti.

Bosna in Hercegovina. 1893 je bilo mohamedancev: 548 632; grško-vstojnih: 673 246; rim. katol.: 334 142; Židov: inovercev 3.859.

V srednjih šolah srbskih vpisanih je 7583 dijakov in sicer 5987 učencev in 1596 učenk.

Vereščagin je svoj znameniti Napoleonov ciklus razstavil v Pragi. Pozneje ga razstavi v Zagrebu.

Razstavo romunskih ženskih del priredi na Dunaju spolek rom. žen iz Deve na Sedmograškem. Razstavijo se tkanine z zlatom in srebrom, ženske noše in perilo. Ker bode razstava brezplačna, nadejajo se, da vsaj razstavljene stvari dobé mnogo kupcev in naročnikov.

Amerika. V Pittsburku si Hrvati zgradé svojo cerkev, kjer bo župnik, bivši bosenski frančiskan o. Dobroslav Božić.

Ruska pravoslavna šola je bila otvorena v Mineapolis v Ameriki. Šolo obiskujejo večinoma iz Galicije izseljeni Rusi.

V Brezicah je vlani obiskovalo nemško šolo 100 otrok, letos hodi vanjo uže 150 otrok.

Najstariš Mariborčan, vpokojeni nadučitelj Regolec, je umrl 27. dec. v 97. letu. Med njegovimi učenci sta bila i prof. Miklošič in nadškof Missia.

V Ljubljani se je ustanovilo »slovensko čebelarsko društvo.«

V Moskvi je 5. jan umrl slavni profesor medicine Grigorij A. Sacharjin v 68. letu življenja. Slul je kot izboren učenjak in učitelj, a po svojem čudnem družebnem vedenju in svoji denarni poželjivosti je postal zelo nepopularen.

Slovanski večer v Petrogradu je bil 19. dec. na novem domu urednika »Sveta«, katerega so se udeležili najodličniši dostojanstveniki.

18. dec. je češko podporno društvo v Petrogradu slavilo svojo 20 letnico s koncertom in komerzom, katerega se je udeležilo nad 300 oseb.

V Zagrebškem gledališču gostuje z velikim uspehom sloviti poljski traged Želakovsky.

V Zagrebu se je mudil nekoliko dni vrhovni strojarški mojster carskih gledališč v Varšavi in proučeval gledališče in njegove uredbe.

† v Ljubljani je 31. dec. umrla rodoljubna gospa Iv. Gutnikova. Kot dekle je nastopila na slovenskem gledališču, kot žena delovala v mnogih narodnih društvih, zlasti za družbo sv. Cirila in Metoda.

Na Bledu sozidajo v proslavo cesarjevega jubileja ubožno hišo. Troški so proračunjeni na 4860 gld.

RAZGLED PO SLOVANSKEM SVETU.

a) slovenske dežele.

„Slovanski Svet“ je imel v 16. in ima tudi v tej (17.) številki priloženo V 1. št. za l. 1898, ki izide takoj te dni, bode priloženo »Kazalo« za leto 1897. Z današnjo številko je završeno tridesetletno izhajanje »Sl. Sveta« za l. 1897. Kakor zadnjič omenjeno, bode »Slov. Svet« odslej redno izhajal na 16 straneh dne 10. in 25. vsakega meseca. S 17. št. 1897 je zajedno završeno desetletje, odkar je začel izhajati »Slovanski Svet«. Več Slovanov in Slovencev je vstrajalo pri »Sl. Sv.« od začetka do danes in ga z naročninami podpirajo i nadalje. Mnogi slovanski dejatelji, slovenski rodoljubi in rodoljubke so nam, ob sedanjih desetletnicah, za novo leto in v obče izrazili iskrena voščila, katera smo sprejeli s čustvom radosti in hvaležnosti, in katera povračamo z jednako slovansko iskrenostjo. Taki dejatelji, rodoljubi in rodoljubke so bili nam vedno v moralno podporo, da smo vstrajali pri zares težavnem, mučnem in vsled specijalno na slovenskem trajnih tužnih razmer le preveč obteženem delu. Rusi pričenjajo svoja vsakovrstna dela z geslom: „Съ нами Богъ!“ Ta vsklik in spomin daje ruskemu človeku visokega in nizkega stanu pogum in moč, da pričinja in srečno završuje svoje delo. Takó se tudi mi nadajamo v bodočnosti boljšega. „Богъ съ нами“, pa dalje naprej!

Kranjsko. Za slogo med Slovenci je drž. posl. dr. Šustersič v svojem govoru navedel tehtnih vzrokov. Slovenci, rekel je, ne moremo pritrditi avtonomiji dežel, dokler se temeljito ne vredé narodne razmere po koronovinah. Zato moramo biti mirni in pazljivi nasproti vsaki vladi, saj zahtevamo le svoje pravo in se pritožujemo proti krčenju tega prava. V tem trenutku, ko je treba v boju za narodna prava vseh močij, pozabi naj se vse, kar je bilo; zgodovina nas kliče, in slovenski narod stopaj jedin na pozorišče.

»Slovenec« poroča iz deželnega zbora: Ker je poslanec Hribar izstopil iz kluba narodne stranke, je izrazil željo, da bi ga katol. narodna stranka kandidovala v finančni odsek, ker ga narodna ne kandiduje. Upoznavajoč posl. Hribarju zmožnost in spretnost za finančni odsek, je ugodila tej želji ter, ker je imela doslej 5 členov, kandidovala med njimi tudi posl. Hribarja, ki je pa — propadel, ker je združena nemško-slovenska koalicija glasovala proti njemu. Ker je bilo kat. nar. stranki do tega, da ne dobi poročila o deželnem proračunu v roke renegat baron Schwegel, je posl. Kanan izstopil iz finan. odseka, ter je bil na njegovo mesto voljen posl. Hribar.

Posl. Hribar je bil za časa Ljubljanskih mestnih volitev nasprotnik zveze z Nemci, ter vsled tega iz-

stopil iz kluba dež. posl. nar. stranke, iz izvrševalnega odbora in iz upravnega odbora »Nar. tiskarne«.

Klub narodne stranke v dež. zboru kranjskem si je za leto 1898 volil načelnikom dr. J. Tavčarja, podnačelnikom ces. svetnika Murnika.

Prost v Novem mestu je imenovan Ljubljanski kanonik dr. Boštijan Elbert, rodod Bavarec, ki ima šele 36 let.

»Glasbena Matica« v Ljubljani je praznovala 8. dec. 1897 svojo 25. letnico. Ob tej priliki je izdala jubilejsko knjigo, obsejajočo 80 priljubljenih možkih zborov, — izvestje; v dvorani »Glasbenega doma« je imela ta dan slavnostno sejo in na večer koncert in komerz v »Narodnem domu«.

Tajnik g. Belé je v seji očrtal zgodovino »Mat.« iz prvega rodu, onega, ki je bil ustanovitelj društva, se je spominjal dveh umrlih rodoljubov: Vojteha Valente, ki je bil duševni oče društvu, in Antona Nedveda, ki je bil njegov najplodovitejši skladatelj; — od živečih zaslužnega vseletnega predsednika, Frana Ravniharja. — Marljivi skladatelji slovenski so omogočili, da je »Gl. Mat.« poslala 48 zvezkov izvirnih skladb med svet. — Drugi rod, poznejši delavci v društvu, šteje med svoje zaslužne može svetnika Vencajza, umriega dr. Grossa in perovodja g. Mateje Hubada. Uredila se je »Matična« šola, in društvo si je s koncertom na Dunaju pridobilo veliko slavo. — Mnogo dela pa še čaka tretji, to je, sedanji rod. Treba bo nabirati zadnje ostanke narodnih pesnij, osnovati vse-slovensko pevsko zvezo, razsiriti glasbeno šolo v nekaj konservatorij.

Obči zbor »slov. učiteljskega društva« je zboroval 28. dec. v Ljubljani. — Društveno glasilo, »Učit. Tovariš« bo odslej izhajal po 3 krat na mesec v povečani obliki. — Glavna naloga »Zaveze« je bila spomenica o uredbi učiteljskih plač. S to pa niso učiteljice zadovoljne — Društvo je imelo 1586 50 gld. dohodkov, in 1842 50 gld. stroškov. — »Učiteljski Tovariš« je imel 642 naročnikov. Za cesar Fran Josipovo ustanovo za učiteljske sirote se je nabralo 750 gld.; okrajna učiteljska društva naj v jubilejnem letu priredé vsaj po jedno veselico v ta namen. — G. Gangel je govoril o učiteljski organizaciji in predlagal resolucijo za vseučit. shod 1898. — G. Likar predlaga, da se obči zbor izreče proti vvedbi stalnih šolskih nadzornikov. — Mala praska med učitelji in učiteljicami je završilo zborovanje. — Prejšnji večer je bil v »Narodnem domu«, društveni zabavni večer.

V Ljubljanskem mestnem zboru je 31. decembra župan Hribar predlagal čestitko papežu Leonu XIII. k 60. letnici mašništva.

Spominjal se je mestne uprave v ministerskem letu. Bil je 41 občinskih sej. Vvedla se je električna razsvetljava, sozidala topničarska vojašnica, kupil svet za zgradbo železničnih delalnic; sklenula pogodba za veliko mestno efektno loterijo.

Vsa dosedanja mestna posojila znašajo 2,546.000 gld.; od teh se samo 85.000 ni obrestonosno investiralo; a to zato, ker se je izdalo za nakup delnic dolenskih železnic 55.000 gld.; za donesek k zgradbi gledišča pa 30.000 gld.; 75.000 gld. je naloženih v mestni hranilnici za zgrajenje novega mostu. — Letos je blagajniškega prebitka 61.437 gld. Mestni zbor Ljubljanski je poslal cesarju brzojavno čestitko in udanostno izjavo povodom jubilejnega leta.

V Ljubljani je bila 1. jan. 1898 slovesno otvorena mestna razsvetljava z električno lučjo. Stoji pol milijona.

Dr. Ferjančič je v Postojni na shodu političnega in gospodarskega društva za Notranjsko dne 26. dec. govoril o političnem položaju. O slogi na Kranjskem je izjavil, da bo dogovor poslancev imel le tedaj trajen uspeh, ako se mu udajo pristaši strank. A nasprotstvo ni le v mišljenju, temveč tudi v mnogoterih gospodarskih zasnovah, in te so sporazumljenju bolj na potu nego načela. — Na istem shodu je o gospodarstvenem stanju poročal posl. Lenarčič. — Dr. Fres predlaga resolucije ki so se bez ugovora sprejele: 1. odobravanje združenja slovanskih poslancev v držav. zboru v »slovan. kršč. zvezi« ter solidarno postopanje z desnico. 2. ogorčenje na postopanju zjedinjene leve in čestitko v prepsedstvu drž. zbora. 3. od slovanskih poslancev, da zahtevajo od vlade nemudno sistematično provedbo narodnih in gospodarskih prav za slovanski narod na podstavi vseslovenskega shoda dne 14. sept. 1897 v Ljubljani. 4. želja, da se narodna in in katol. narodna stranka v dežel. zboru Kranjskem združiti na podstavi popolne jednakoveljavnosti in s potrebnimi garancijami proti poljubnemu druženju jedne ali druge stranke s tretjo. — Gosp. Ditrich predlaga resolucijo: na notranjske poslance, da se naj pri vsaki priliki potožijo za potrebna sredstva, s katerimi bi se zboljšale žalostne gospodarske razmere Notranjcev. — Kapelan Bernard predlaga, naj se zbor izreče kategorično proti zvezi z Nemci. — Posl. Leonarčič izjavlja, da se ne more temu ukloniti, predno niso garancije za složno postopanje obeh sloven. stank določene. — posl. dr. Ferjančič pa, da je bila zveza z Nemci vedno le ad hoc. Vsled tega je g. Bernard umakune svoj predlog. — G. nadučitelj Primožič predlaga resolucijo o ustanovi šol z maternim učnim jezikom na Notranjskem, ki bi delovale v zboljšanje materijalnega stanja in pospeševale omiko.

Goriško. Deset laških dež. poslancev goriških je dež. glavarju grofu Coroninju izročilo protest proti ravnanju slovanskih poslancev, ki so onemogočili zasedanje dež. zbora.

Istra. Na socijalističnem kongresu v Pulju 19. decemb. je voditelj Učekar sramotil slovanske poslance ter krščansko moralo.

Štajersko. Namesto bolehnega gr. Wurmbanda, dosedanega dež. glavarja, je imenovan gr. Edm. Attems, kije znan kot pristaš nacijonalcev. »Stimmen aus Krain und Küstenland«, tanaslov ima list, ki bode izhajal kot priloga nemškonacijalnega »Grazer Tagblatt«, in bode v smislu Schönererjevega programa po svoje pripravljval Germaniji pot do Adrije, radi tega pa stabil Slovence v dotičnih pokrajinah.

V Ptuj so Nemci ponudili slovenskemu trgovcu s pisanim orodjem, če gre iz Ptuja, 1000 gld.; a ker jih ni hotel, so kupili hišo, v kateri ima svojo prodajalnico, samo da si odpravijo konkurencijo.

Nemško-nacijonalno društvo v Gradcu je bilo razdruženo vsled svoje izjave proti županu in proti bosenskim vojakom ob priliki pouličnih demonstracij.

„Deutsche Wacht“ prinaša članek o nemštvu v Trstu, kateri završuje: »Bojevati, boriti in ako treba izkrvaveti moramo za naše plemenito ljudstvo germanško ob Adriji, kajti nemška so tla, in mesto najostane

in mora ostati, kar je: Vsenemčije najjužnejša obmejna trdnjava.«

Koroško. Slovenski shod, ki bi se imel vršiti 26. dec. v Borovljah, so preprečili narodni nasprotniki, od socijalnih demokratov nahujskani kmetje, ki pa so vendar s Slovenci vred peli »Hej Slovani«. V Železni Kaplji so podkupili gostilničarja, da se je onemogočil namerjani shod.

Koroški Slovenci dobé narodnega notarja g. J. Svetina v Pliberk. Doslej je posloval v Gornjem Gradu na Štajerskem.

Knezonadškofom goriškim je cesar 30. decemb. imenoval Ljubljanskega knezoškofa dr. Missio.

b) ostali slovanski svet.

Novo ministerstvo. Cesar, sprejevši ostavko Badenijevega ministerstva, se je Badeniju posebe zahvalil, pooblastil dosedanega naučnega ministra bar. Gautscha, sestaviti novo ministerstvo, in je potem izvršeno sestavo poslednjega potrdil s pismi od 30. nov. t. l. Vsled teh so novi ministri naslednji: bar. Gautsch, načelnik notranjih poslov; poprejšnji (jedini iz prejšnjega minister.) min. dež. brambe Welsersheim in nadalje s tem značajem; sekcijski načelnik dr. vit. pl. Wittek, minister za železnice; senatski predsednik dr. vit. pl. Böhm, finančni minister; sekc. načelnik grof Baillet de Latour, minister bogočastja in prosvete; sekc. načelnik dr. pl. Ruber, pravosodni minister; sekc. načelnik gr. Bylandt-Rheydt, minister za kmetijstvo. Z dnem 16. dec. pa je bil bar. pl. Loebl imenovan ministrom bez posebnega naznačenja. Ta se smatra ministrom za Galicijo in je bil poprej namestnik za Moravsko. On je nemškega pokoljenja, pozna galiske razmere, a Poljaki s tem imenovanjem niso zadovoljni. Novo ministerstvo je prek in prek nemške krvi, a o tem nemški šovinisti vedno molče.

Državni zbor je s cesarskim pismom od 29. decembra zaključen.

Imenovanja. Admiral Sterneck je nagloma umrl na Dunaju. Na njegovo mesto je imenovan dosedanji dosedanji podadmiral bar. pl. Spaun kot poveljnik mornarice in načelnik sekcije mornarice. — Ministerijalni sovetnik dr. Anton Rezek je imenovan sekcijiskim načelnikom v naučnem ministerstvu. On je češkega rodu, priznan strokovnjak, radi stvari potreben na takem mestu, katero se mu je torej podelilo kot strokovnjaku, ne pa kot Čehu.

Tržaški namestnik vit. Rinaldini je stopil v pokoj; na njegovo mesto je imenovan dosedanji bukovinski dež. predsednik grof Leopold Goess. Ta je poprej služboval na Primorskem. Na Koroškem je šel v pokoj dež. predsednik bar. Schmidt-Zabierow, na njegovo mesto pride podpredsednik Graškega namestništva Oton vit. Freydenegg-Mortezello. — Da sta odšla Rinaldini in Zabierow, to dejstvo samo na sebi ugaja primorskim Slovanom in koroškim Slovincem; kaka pa bode z njunima naslednikoma, ne morejo Slovani odločno soditi ne takó, ne takó. — Njim na ljubo se premembe izvestno niso izvršile. Če se zboljša kaj, bode to posledica »državnega« interesa, kolikor se po razumu naših državnikov zлага z interesi slovanskega pretivalstva. Germanska in italijanska irredenta pa vsekakor kažeti poti, kakó bi odslej morali na Primorskem in Koroškem izprementí dosedanjo politiko.

Ministerski predjednik Gautsch se sruči za sporazumljenje med strankami. Dogovarjal se je z Nemci in Čehi. Od čeških zaupnikov je sprejel dr. Engla, dr. Kaizla, dr. Kramáča in dr. Pacáka, ki so mu podali natančne informacije o mišljenju v češkem taboru. Objavili so o teh dogovorih, da se vlada noče izogniti razgovoru o jezikovnem vprašanju v češkem deželnem zboru, temveč precizno označiti svoje stališče. Min. preds. noče ničesar ukrenuti, kar bi se protivilo narodni enakopravnosti ali celoti Češke; uverjen je o potrebi, da se doseže sporazumljenje, ki bi zadovoljilo obe narodnosti.

Najvišje sodišče je razsodilo v stvari jezikovne ravnopravnosti. — V Hebu je 6. maja 1896 češki advokat na nemško tožbo hotel vložiti češki priziv. Nasprotnikov zastopnik je proti temu protestoval, in sodišče je zato sklenulo, da mora biti vloga nemška. Na toženčev priziv je odločilo višje sodišče, da je češka vloga dovoljena. Protest proti tej odločbi na najvišje sodišče je bil rešen takó. Ne da bi se spuščali v razmotrivanje paragrafov, s katerim je višje sodišče podkrepilo svojo odločbo, — ima se oni jezik smatrati kot v deželi navaden, ki je pri dotičnih sodiščih v rabi, in ker je v Hebu samo nemščina v navadi, razveljavi se odločba druge instancije in velja ona prve. Ta interpretacija v »deželi navadnega jezika« je nova. Dr. Pražák v svoji jurid. knjigi smatra v deželi navadni oni jezik, ki je v rabi v vsej deželi, ne pa samó v jedni občini, in to se je doslej tudi obično tako razlagalo. Ta razsodba je principijalne važnosti, ker v posledicah dovaja do — nacionalno ločenih ozemelj. Mi smo zadovoljni z njo, če njen princip izvedejo na vse strani.

Dunaj. O tukajšnjih dogodkih smo poročali sumarično na drugem mestu. Nemški nacionalci in liberalci drže skupaj v svojem skupnem interesu: nacionalci so se oklenuli Židov v pomoč proti krščanskim socialcem in Slovanom; Židje in njih liberalni pristaši pa se bratijo z nacionalci, pred vsem, da tlačijo antisemitsko gibanje; krščanski socialci ostro obsojajo nacionalce, in Lueger jih naravnost imenuje v mestnem sovetu veleizdajnike, ker, po Wolfovem izreku, bi radi napravili iz Avstrije prusko provincijo, kakoršna je Bavarska, Saksonska i dr. No, kršč. socialci imajo težavno položeno, ker so se sami postavili le preveč na izključno nacionalno stališče, in njih organ »Deutsches Volksbl.« vsaj gledé na Čeha in druge Slovane tostranske ne piše ugodniše, od ščuvalne »Deutsche Ztg.« ali pa »Ostdeutsche Rundschau«.

Nemško dijaštvo je po veliki večini v taboru Schönenerja in Wolfa; poslednji jih je pred padom Badenijevim vodil, dasi so ga bili zatvorili ravno v iste dni razsajanja. Wolfu napravljajo dijaki ovacije pred njegovim uredništvom (»Ostd. R.«), in isti dijaki sodelujejo v množicah za isto redakcijo.

Na Dunajskem vseučilišču se vedejo nacionalni dijaki takó, kakor da bi to vseučilišče ne imelo nobene zgodovine, in kakor da bi bilo — v Berlinu. Zato so začeli uže slovanske dijake strahovati, takó da bi ti niti v prostorih tega zavoda ne smeli govoriti na svojih narečjih. Sedanji rektor Toldt in drugi profesorji pa so pokazali v poslednje tedne svojo barvo; pristranski so se kazali in posredno božikali nemške burše. Lueger je nazivljaj tako postopanje naravnost skandalozno ter je tudi očital buršem, da kot nezreli mladiči kričé v smislu Wolfovcev: Proč z Rimom!

Slovanski dijaki se dostojno vedejo in se kažejo še prepohlevni; a če se hočejo zganuti v brambo, v dokaz, da so tudi oni zastopani na vseučilišču, pa so rektor in drugi profesorji takoj stroži, in tudi od drugih strani jih opominjajo, naj bi mirno gledali, kar uganjajo prusofili.

Slovansko pevsko društvo je priredilo 11. dec. koncert v hotelu »Continental«, kamor so došli tudi nekateri drž. poslanci. Na programu je bil tudi Dvořakov »Te Deum.« Pevovodja Slovenec M. Hubad je izborno vodil izvršujoče sile tudi ta večer. Soledoval je slavni kapelnik, V. Hlavač na posebnem, zanj ustrojenem »Harmonipiano«.

Meseca marca bode dijaško češko društvo »Akademický spolek« slavilo svojo 30 letnico.

Poslednje dni so imeli pri cesarju avdijencije ministri, sosebao bar. Gautsch. Dohajali so tudi razni dež. predsedniki, namestniki in viši uradniki. V resnici je bilo to dohajanje v zvezi z novimi imenovanji dež. predsednikov, oz. namestnikov. Vršila so se zajedno razna odlikovanja.

Češkega namestnika Coudenhove bi bili Nemci radi spravili z njegovega mesta ter so želeli v Prago naravnost generala za namestnika, ti svobodomiselni liberalci in nacionalci. Coudenhove je bil prišel sem na Dunaj cesarju poročat, in posledica je bila, da se je vrnil v svoji časti v Prago. Ne morejo mu odpustiti, da je bil izjavil resnico, da so nemški vseučiliščniki v Pragi prvi izzivali češko narodnost.

Zlasti v tukajšnji glavni hebrejski organ pošiljajo s Češkega strupene članke, obrnene proti Čehom. Vendar je med temi takih mislečih ljudij, ki ne trobijo v jeden rog, z nacionalci. Tako se oglašajo proti temu, da bi se premestilo nemško vseučilišče iz Prage, ter dokazujejo, da bi bilo milijonov potreba za premeščenje, predi vsem pa, da ni nobenega takó velikega mesta v severnih Čedah, da bi dajalo dovolj materijala za medicinski oddelek. Naposled opominjajo, naj bi vstrajal Nemci v Pragi in dajejo celó razumeti, da Prago bi utegnil nemški živel priboriti za nemštvo.

Akad. društvo »Slovenija« je priredilo pok. slov. pisatelju Janku Kersniku lep spominski večer.

Deputacija Nemcev iz Prage je bila 3. jan. pri minist. predsedniku. Členi te so bili namestnik dež. maršala J. Lippert, dr. Klaudy, pl. Riedel, dr. Schmeikal, protest. župnik Eckardt. Dospela je dalje deputacija židovske verske občine. Obe ste ministru slikali Prške razmere; židovska mu je izročila tudi promemorijo o antisemitskem gibanju na Češkem. Minister je prijazno poslušal pritožbe in obljubil, da hoče o njih se obvestiti po preiskavi.

Klub avstr. narodnostij na Dunaju je imel obči zbor 2. jan. t. l. je protestoval proti Koliskovemu zakonu ter sprejel resolucijo, v kateri izraža soglašanje s postopanjem čeških poslancev v zadnjih burnih dneh, in zahteva, da nasproti solidarnemu postopanju Nemcev tudi Slovani postopajo vzajemno; ter da se pri rešenju jezikovnega vprašanja pošteva tlačen slovanški narodi, zlasti pa Čehi v Nizi Avstriji. Za te se zahteva zastopstvo v kolegiju čeških zaupnikov. Dalje je izrekel svoje ogorčenje, da se ne ozira na državne osnovne zakone in na Dunajske in nižavavstrijske Čeha, ki ne štejejo 4%, temveč 20% prebivalstva, in ozira

na obstoječe češke občine sprejel zakonski načrt, s katerim se nemščina proglasa kot izključni naučni jezik. — Vlada se pozivlja, da tega načrta z ozirom na drž. osnovne zakone ne predloži v potrjevanje. Češki poslanci in ves češki narod se pozivljajo na pomoč. — Za Komenskega šolo, ki je že 17 let na Dunaju, zahtevajo pravo javnosti. Obči zbor je sklenul, da se sezove obči javni shod v 16. jan., katerega naj se udeležijo Dunajski Čehi in zastopniki iz čeških sel nižavstvijskih in tudi poslanci in zastopniki drugih tostranskih Slovanov. — Nadejajo se velike udeležbe. Nemški listi pa so takoj začeli hujskati proti takemu shodu in proti Čehom nižavstr. v obče.

Shod bode ob 9. uri predp. pri Gschwandnerju v Hernalsu.

Češko. Židje, kolikor so se vedli kot Čehi, so razglasili, da opusté češko stališče, in to radi izgrediv v Pragi, ki so škodovali tudi židovskim firmam.

Dne 19 dec. je bil v stari mestni hiši Praški shod čeških zaupnih množ. Dr. Herold je opisoval in označeval dogodke in položanje. Naposled so jednoglasno sprejeli šest resolucij, katerih vsebina je naslednja: I. Boj nemške s socialisti združene obstrukcije proti Badenijski vladi in sosebno proti osebi Badenija ni bil samo boj med vsakodobno vlado in opozicijo, temveč borba za hegemonijo nemškega naroda v avstrijski državi in za jednako pravo slovanskih jezikov, sosebno češkega, in naskok nemške obstrukcije na državnozbornsko predsedništvo se kaže kot posledica zaslepljene gospodovalnosti nemške manjšine te države: kolegij dež. zaupnih množ. svobodomiselnestrane priznava, da so češki poslanci taktično postopali popolnoma pravilno pri tem boju in se jim zato zahvaljuje. Zajedno pa isti kolegij obzaluje, da je nemška manjšina kazala tako surovo silo v parlamentu in zunaj njega in da je to silo uprizorila proti pravom češkega jezika in s tem dosegla odstop ministra, kateri je imel voljo, vladati v smislu in duhu slovanskih narodov te države. Taki obrati napolnjujejo češki narod z nevoljo in nezadovoljnostjo in ga silno vznemirjajo. II. Odobruje sedanjo večino in njena načela, odobruje vse korake čeških poslancev na to stran, ter se nadeja, da ostane ista večina i nadalje solidarna tudi tedaj, kedar bode treba dejanski izvrševati ta načela. III. Jezikovna in narodna vprašanja naj se rešijo med češkim in nemškim narodom, no jedino na podstavi neskrčene in popolne enakosti, in to tudi v Moravi in Sileški, pa takó, da se reševanje čisto nič ne dotakne celote in nedeljivosti češkega kraljevstva kot zgodovinske in državne celote. To vprašanje pa se sedaj ne dá rešiti, ko je nemška obstrukcija zavrgla zopet vsako spravo, in ko toliko hujška proti češkemu narodu, sosebno tudi proti Pragi. Če se hočejo urediti nacionalne razmere na Češkem, treba je poštovati češko vprašanje v celoti in dati češkemu narodu zadoščenje, ker se je škodovalo mu na imenu in sosebno njegovim manjšinam. Ko bi vlada hotela izpremeniti kaj na jezikovnih naredbah, bez soglašanja češkega naroda, bode se ta upiral z vso močjo. IV. Proti nameri z nemške strani, da bi se kraljestvo razdelilo na dve zemlji, upre se ves češki narod, bez razlike strank, ker vidi v tem opasnost ne le za bodočnost Čehov, temveč tudi monarhije. Prava rešitev češkega vprašanja je le v uravnanju državnopravnega razmerja češke korone k ostalim deželam. V. Ker ne more zborovati centralni parlament, naj se dá prilika deželnim

zborom, sosebno češkemu, da povzdignejo svoj glas. VI. V imenu vsega naroda izraza kolegij nevoljo radi prosledovan a čeških manjšin tekom vsega leta. Nacionalne češke manjšine so uže dalje časa predmet neslišnega tlačenja in takih brutalnostij in okrutnostij, da jih težko razume naobraženi svet. Ves čas tega prosledovanja se ni ukrenulo čisto nič proti vsakovrstnim prosledovanjem (Badeni je vladal do konca novembra. Kakó se mu morete zahvaljevati na takem vladanju? Op. stavčeva). Dogodki v Pragi so se vršili bez soglasja čeških krogov v Pragi in okolice in sicer vsled neodpustnih nemških provokacij, kakor je izrecno priznal namestnik češkega kraljevstva; to pa se izrablja proti češkemu narodu, kateri se z največjo nevoljo obrača proti takemu izrabljanju. Proti temu mora kolegij protestovati, ker Praški zastop. sosebno pa župan dr. Podlipný, je stvoril vse, da bi se ohranil mir in pa ščitilo imetje. Normalni odnošaji v Pragi so se vrnuli; zato naj se odstrani preki sod. drugače bi morali Čehi smatrati tako stanje kot sovražno, obrneno proti njemu. Praško prebivalstvo je bilo vsekdar miroljubno in strpno.

Nemško vseučilišče v Pragi je poslalo deputacijo k min. predsed. Gautschu in naučnemu min. Latouru, da zasigurata varnost univerze. Tik vseučilišča naj bi se postavila policijska ekspozitura.

V Hebu so priredili veliki shod nemških akademikov, Udeležilo se ga je mnogo vseučiliščnih profesorjev. Vse mesto je bilo v frankfurtaricah. Vojaštvo je bilo konsignovano. Udeležencev je bilo nad 500. Pošl. dr. Schücker je zatrjeval, da nemški poslanci zastavijo vse moči proti Praškim izgredivom. Resolucija zahteva varstvo in jednakopravnost nemških visokih šol v Pragi ter pozivlja k obilemu obisku.

V Libercu so 26. dec. zborovali narodni češki delavci. Pritoževali so se proti sovražnemu postopanju socialnih demokratov do češkega naroda. Nemški delavci psujejo po tovarnah njih češke tovariše. Češki socialni demokrati so torej zaveznički svojih najhujših narodnih nasprotnikov. Tudi češki socialnodemokratski poslanci, ki so povsem pod vlado svojih nemških kolegov, izgubé vse zaupanje v narodu.

»Ostd Rundschau« izjavlja, da je kazensko postopanje proti poslan. Wolfu in Schönererju ustavljeno. Wolf dobiva iz raznih nemških mest, zlasti na Češkem, »častna darila« v zlatih markah, ter so se mu njegovi škandali obnesli kot najboljša kupčija.

Posl. dr. Engel, dr. Heller in dr. Herold so v Žizkovu na shodu nad 1800 udeležencev poročali o političnem položaju. Izreklo se jim je zaupanje; odobraval se zveza s slovanskimi rodovi, zlasti s Poljaki, in zahtevalo, da se prekliče preki sod. Na »kolo Poljske« se je odposlala brzojavka.

V Teplicah na Češkem je bil Wolf izvoljen v češki deželni zbor. Iro, Schönererjev adjutant in urednik njegovega lista »U. D. W.«, je zopet izvoljen drž. poslancem.

V Pragi je imelo 2. jan. polit. društvo »Osveta« obči zbor. Udeleženci so izrekli odločno obsodbo češkim socialno-demokratskim poslancem ter pozvali mladočeške poslance, naj po tolikih britkih skušnjah ne zaupajo nobenemu ministerstvu, temveč stopijo v pasivno opozicijo.

Praški trgovski gremij je poslal ministersk. predsedniku spis, v katerem spominja, kako so po zadnjih

dogodkih bili oškodovani trgovci v Pragi in okolici, ter prosi za poravnavo pri izgredih provzročene škode.

Na mladočeskem volilnem shodu v Žizkovu sta poročala posl. dr. Herold in Engel. Dr. Herold je zavračal očitanja, da so Mladočeši hlapčevali Badeniju. Čehom ni za obliko Badenijevih jezikovnih naredeb. Bistveno je le, da Čehi dobe povsod v svoji domovini pravico v svojem jeziku. Jedinstvo kraljevine in enakopravnost obeh narodnostij se mora vzdržati, in kjer dobé Nemci koncesije, morajo jih dobiti tudi Čehi.

V Budjevicah je bil 6. jan. velik manifestacijski shod. Udeležilo se ga je 13 narodnih zastopnikov. Vsi govorniki so povdarjali neizgobno potrebo popolnega narodnega jedinstva. Princ Schwarzenberg je povdarjal defenzivni značaj češkega stremljenja ter konstatoval, da je program češkega naroda obsežen v besedi »pravičnost«. — Dr. Engel se je bavil s sedanjim zasedanjem češkega deželnega zbora in izjavil, da hočejo češki poslanci nemškimi pripustiti popolno enakopravnost, ker nočejo izbijati klina s klinom. Dr. Pacák je razpravljal jezikovno vprašanje, dr. Skala je sporočil pozdrave iz Moravske, dr. Brzorad se je protivil izmišljotinam nemških listov ter omenjal, da je sedaj boj Germanstva s Slovanstvom; delavec Brož je opozarjal delegacije na delavske potrebe. Resolucija je izrekla soglasno vsem zastopnikom češkega naroda popolno zaupanje.

Deželni poslanci nemški so imeli 9. jan. v Lito-mericah shod, v določilo, ali se naj udeležé sej deželnega zbora ali ne. Hiše v Mestu so bile z velikonomškimi zastavami okrašene. Nemška društva so se zbrala v slavnostni sprejem na kolodvoru. Župan dr. Funke jih je navdušeno pozdravil. 1863 so bili nemški poslanci v tem mestu zbrani in tedaj je rekel prof. Brinz: »Mi Nemci damo vsakemu, kar mu gre, a trdno stojimo tudi za to, kar nam gre.« Te besede so ostale istina. Danes smo stiskani in zatirani, a naj bo moč posamunika še tolika, ves narod združen jo gotovo premaga. Nova vlada ima dolžnost, da poravna nemškemu narodu učinjeno krivico. — Zahvalil se mu je J. Lippert. Poslanci imajo trden namen, stvoriti kar se zahteva za svobodo in obrambo nemškega prava in nemške časti.

Obči ljudski shod v Prosnici. Posl. Skáia pravi, da ima sedanji položaj svoje težišče v večini in dokler je ta jedrna, ni nevarnosti za češki narod. Iz mnogih posvetovanj min. preds. Gautscha je razvidno, da hoče vladati v duhu avtonomije in enakopravnosti; da se omogoči posvetovanje o predlogih, se spremené jezikovne naredbe, a ne sedaj in tudi ne jednostransko, temveč šele po sklenenem zasedanju češkega deželnega zbora. Potem se skliče drž. zbor morda koncem febr. — Posl. dr. Engel pravi, da je moč pozicije za Čehé bolj v Moravski nego v Češki. Ves narod mora biti zato, da si obdrži, kar ima. — Socijalist Šeha pravi, da so češki poslanci bili barantaši, Schönererjanci pa norci. — Posl. Engel obžaluje, da so socijalisti podpirali Nemce. Wolfa so jednoglasno volili v deželni zbor češki. Tako sodijo volilci o »norcu«. — Konvička nasvetuje resolucijo, ki se tiče jezikovne ravnopravnosti tudi za Silezijo in obsoja Koliskov predlog, ki je protiven temeljnim drž. zakonom.

Morava. V Brnu se tiska uradni list od novega leta sem v nemškem in češkem jeziku. Kedar se »Osservatore Triestino« znebi svoje izključne italijansčine;

kedaj prenehajo uradni listi po drugih deželah, kjer prebivajo tudi Slovenci, biti samo nemški?

Sileško. V Opavi je imelo 23. dec. shod 200 čeških županov, ki so zahtevali, da se prevede jezikovna ravnopravnost tudi v Sileziji.

Evropa na Kitajskem. Mnogo se razgovarjajo o nemških namerah v Kitaju. Menijo namreč, da Nemčija zasede zaliv Kiao-čau in zemljo v okolici, v obsegu, n. pr. naše Štirске, in da bode to začetek nadaljnjemu posezanju. Angležem daje pomisliti to in pa dejstvo, da bodo ruske vojne ladije zimovale v luki »Arthur«, ne da bi Kitaj protestoval proti temu. Zato bi Angleži radi zasedli pa druge zemlje v istem Kitaju. Nekateri mislijo celo, da Evropa bode začela deliti Kitaj med seboj, kakor se je to na malem zgodilo gledé nekdanje Poljske.

Galicija. Malorusi so se sestali v Drogobiču pa zopet proglasili svoj postulat, da se Galicija razdeli v poljski in ruski del.

Kmečki volilci okraja Lancut Nisko so soglasno sprejeli kandidaturo P. Stojalovskega. On je sklical veliki ljudski shod v Krakov, na katerem se dogovori o organizaciji svoje stranke in o njenem razmerju do socijalnih demokratov.

Skupina Stojalovskega, ki je bila doslej v opoziciji, pristopi k desnici. P. Stojalovski bo sam kandidoval v državni zbor in se postavi na čelo svoji skupini. Tako je prijavil na volilnem shodu v Gorzyci ter dodal, da njegova skupina sicer ne pristopi formalno k poljskemu klubu, da pa premeni svoje politiško vedenje in bode postopala odslej solidarno s poljskim klubom.

22. dec. je poročal svojim volilcem posl. Lewicki. Sprejela se je resolucija, ki povdarja simpatije do slovanskih bratov in pozivlje poljski klub, da varuje konstitucionalnim potom ugled države na zunaj.

Ruska duhovščina je na mnogih dekanatskih shodih sklenula, da odslej bode rabila v občevarju z uradi izključno le maloruski jezik.

V Rimu so slovesno otvorili novi maloruski kolegij.

Bukovina. Dež. predsednikom je imenovan bar. pl. Bourguignon, dosedanji podpredsednik namestništva v Dolnji Avstriji.

Dosedanji srbski poslanik na Cetinju, general Velimirovič, je stopil v disponibiliteto; dosedanji oparvitelj v Atenah, Marinković, je odpuščen iz državne službe.

Ker je biskup Strossmayr odstopil od belgradske biskupije, je papež poveril frančiškanskemu redu dušno pastirstvo.

Avst. Romunci. »Patria«, glasilo romun. narodne stranke prinaša 29. dec. izjavo: »Zaupni možje romunske narodne stranke sklepajo soglasno — povsem odobravaljo postopanj državnozborskega romunskega kluba — da neprestano stojé za nedotakljivost zgodovinsko-političnih individualnostij kraljevin in dežel; izvedbo njih samouprave; takojšnjo izvedbo po temeljnih zakonih zasiguranih narodnih in jezikovnih prav; oni pozivljejo romunski klub, da solidarno postopa z avtonomistično večino v državnem zboru in v zvezi z njo energično stopi za uresničenje principov, ki so izraženi v adresnem načrtu državnozborske večine. Romunsko stranko vodi pri tem uverjenje, da je moč naše države zasigurana le na temelju popolne avto-

nomije kraljevin in dežel in polnem varovanju narodnostne enakopravnosti vseh narodov. Vprašanje je le, kakó si misli ta izjava izvršenje nacijske enakopravnosti; ali misli, da jo narodi dosežejo po tom dež. zborov?

Dalmacija. Deželni zbor je sezvan na 11. jan. V dopolnilnih volitvah je bila šestorica Italijanov, ki je odložila mandat, da s tem protestuje proti nedovoljeni potrebnosti za italijansko ljudsko šolo v Splitu, vnovič izvoljena. Namesto umrlega Beljanovića je bil v okolici Kninski voljen pristaš srbske stranke A. Katič; v šibeniški okolici vnovič dr. Katič od narodne hrvatske stranke; v dubrovniški dr. P. Klaič, sin pokojnega dra. Mih. Klaiča.

V dopolnilni volitvi za mestni zastop v Senju je bil v šestič in jednoglasno voljen Geržanič.

Hrvatska. V saboru je bilo razpravljanje o provizoriju za Ogersko in o proračunu. Združena opozicija je pretresala ves sistem, madjarsko in banovo, z madjarsko soglašujočo politiko, potem dogodke v Sjeničaku, postopanje državnega prvdništva pri zaporih in zatožbah. Izborna in odločno so govorili posamični opozicijonci, in prišlo je do hudih prask med vladnimi pristaši in opozicijonci; jednega poslednjih so bili po krivici izključili za več sej. No vsa kritika opozicije ni imela dejanskega vspeha; madjaronska večina je sklenula vse, kakor je bilo predloženo od vlade, in Hrvatska mora i nadalje nositi bremena za madjarsko gospodarstvo.

V pravdi zaradi izgreda v Sjeničaku je bilo najst obsojenih na smrt.

Uradni list javlja najviši odlok od 27. dec 1897, s katerim se saukcionuje zakonski načrt hrvatsko-slavonskega deželnega zbora o podaljšanju hrvatsko-ogerske zveze za jedno teto.

Klub koalovane opozicije je posredovanjem zagrebškega nadbiskupa čestital papežu k jubileju.

Povestničar, akademik in narodni zastopnik hrvatski, Tade Šmičiklas, je bil od papeža odlikovan s komanderskim redom sv. Gregorja Vel.

Ogersko. Shod romunskih volilcev proti namejani madjarizaciji njih občin se je vršil 23. dec. v Aradu ter sklenul slovesni protest proti sedanjim madjarskim politikim, obrnjeni proti etični eksistenciji nemadjariskih narodov, avtonomiji cerkve in obče fundamentalnim zakonom.

Romuni in pridruživši se jim Slovaki so na shodu v Sibinju izjavili protest proti zakonu, ki namerja uničiti imena romunskih in slovanskih krajev.

Srbi v Ogerski pozivljejo na dan 30. dec. st. st. veliki srbski narodni zbor v Vršču, da se protestuje proti predlogu ogerske vlade za pomadjarjenje imen mest in vasij.

Pristaši neodvisne stranke so sklicali za 26. dec. ozemlju protestni meeting, proti skupnemu Zollgebiet carinskemu, kateri pa so socialisti razgnali. 30. dec. so se vnovič sešli, a bilo je jedva 100 udeležencev. Posl. Szluha je predlagal resolucijo, ki izjavlja drugi provizorij, kot nezakonit in protiustaven, ker je dolžnost ogerske vlade, da izreče pravo na lastno carinsko ozemlje in samostojno banko. Ako bi namerjala morda suspendovati ogersko ustavno življenje, proti temu z ogorčenjem protestujejo in izrekajo svoje zupanje nezavisni stranki ki bi v tem slučaju takoj uložila tožbo proti vladi.

Srbija. Vodja radikalcev, Ranjko Tajsič je pobegnul v Črno Goro. Bil je večkrat v saboru in predsednik odboru radikalne stranke. Znan je bil kot velik neprijatelj dinastije Obrenovičev, zapleten je bil v pravdo hajduka Brkića, za katere je vlada odredila novo obravnavo.

Črna Gora. »Glas Crnogorca« javlja vzroke, radi katerih se knez protivi kandidaturi vojvode Boža Petrovića, predsednika državnega zbora in ministra notranjih poslov — za guvernerja na Kreti — in izpolnjuje, oziroma popravlja dotično vest v »Frankf. Ztg.«. Knez visoko ceni sorodnega vojvodo, a zadovoljstvo, da so se vlasti v tako važni stvari obrnule na Črno Goro, ne zadoščuje, da jim ugodí. V junaškem in mnogomučenem narodu kandijskem ni prestala težnja po jedinstvu, želeli se mora, da prestane dosedanja beda. Imenovanje tega vojvode bi morda ne ugajala narodu. Knez želi, da balkanske narode in njih vladarje druži duh sloge, in zato ne more dopustiti, da bi narod grški in kraljevi dvor grški, s katerim ga veže iskreno prijateljstvo, smatrala njega ali člena njegove rodbine kot oviro za združenje Grške s Kandijo.

Rusija. Novi ruski poslanik v Belgradu je postal Žadovskij. Dosedanji poslanik Izvoljskij je premeščen v Mosakovo.

Namesto vojnega ministra generala Vanovskega je imenovan gen. Tročkij. Vanovskij, ki je postal grof, ima že 75 let in je postal minister leta 1881. Tročkij ima 65 let; bil je urednik »Ruskega Invalida« in je kot vojnik in upravitelj na dobrem glasu.

V Peterburgu zbrana kat. viša duhovščina je povodom posvečenja novih katoliških škofov za Rusijo carju odposlala udanostno adresno z zatrdilom neomejene zvestobe do vladarja in države.

Nemčija. Pruska vlada se pripravlja zopet k protipoljski akciji. Fond za kolonizacijo poljskih krajev z nemškimi naselniki, ki ga je ustanovil Bismarck, se poviša na 200 milijonov marek. Pripravlja se tudi zakon, vsled katerega naj bode prepovedano v nemškem jeziku razpravljati po društvih, na zborih in shodih. Avstrijski prusofili se veselé te namere.

Turčija. Adresa, izročena armenskemu patrijarhu in sultanu, 23. dec. zahteva zadostno pomoč proti revščini, ki vlada v deželi; protestuje proti nasilstvu in oblastnosti policije, ki proganja vse Armence brez razločka, zahteva izvedbo dosedanjih iradov za varstvo imetja, vere, šole in miru med prebivalstvom in navaja razne naredbe, s katerimi se je ovirala moč in kompetencija patrijarhata, ter dokazuje, da je pod takimi razmerami patrijarhatu delovanje onemogočeno.

Grško. Kakor poroča »Hestia«, vrše se pogajanja medgrško in avstro-ogersko vladoda bi ta odposlal častnike, ki bi reorganizoval grško vojsko.

Književnost.

Slovensko-ruski slovar. (кратко) словенско-русский дифференціальний словарь. Zv. 1. A. B. C. Sestavlja A. Suvorov. Trst. Tiska in zalaga tiskarna Dolenc. 1897. Str. 32. Kakor se kaže, je ta zvezek začetek večjega dela, katero pa po zasnovi se omejuje na tiste besede slovenske, katerih v obče ali pa v taki obliki ni v ruskem književnem jeziku. Če torej čita Rus v izvirniku kaj slovenskega, predpolaga se tukaj, da razume vsa slovenska slova razun tistih, katera se navajajo in po ruski tolmačijo

v tem slovarju. Na istem načelu pa je zasnovan tudi slovar Hostnikov, ki se dotikuje sedaj v Gorici v tiskarni Gabrščekovi, in avtor tu navedenega izdaja sampravi (str. XII); da, ko bi bil izšel Hostnikov slovar jedno leto poprej, bil bi njegov slovar bezpotreben; no pisatelj je zvedel prekasno za Hostnikovo delo. Naj si bode pa tudi takó, tudi delo Suvorovo ostane zanimivo, kakor kaže I. zv., zlasti za Ruse. Dasi prav za prav ne spada v načrt tega slovarja, vpleta g. Suvorov mnogo podatkov in črtic posebnó o slovenskih pisateljih in njih delih, zgodovini kakega mesta, n. pr. Ogleja. Zanimiv je tudi daljši predgovor, v katerem se g. pisatelj izjavlja najsimpatičneje o Slovencih, njih jeziku in književnosti; vidi se mu, da ga oduševlja prava ljubezen k Slovanstvu v obče. Povdarja, da Slovani se kaj lahko učé rušine, Slovenci poleg hrvaščine najlaže; jednako morejo umeti Rusi n. pr. slovensčino bez vsakega prevoda, in če jo pisemo s cirilico, jo čita in ume takoj tudi preprosti ruski narod. Zato priporoča „Ученому Комитету Министерства Народнаго Просвѣщенія“, naj bi pridobilo n. pr. Gabrščekovo Slovansko knjižnico ali knjige družbe sv. Mohorja za biblioteko ruskih srednjih šol, kjer bi mladina rada čitala slovenske knjige. Tudi bi se mogli odstavki slovenske literature vdevati v ruske hrestomatije poleg beloruskega in maloruskega narečja. Prevodi iz tujih jezikov ne morejo biti toliko koristni, kakor slovanski spisi, katere morejo Rusi čitati zajedno z izvrniki. Žurnal naučnega ministerstva naj bi priobčeval izvestja tudi o literaturi slovanskih narodov. „Церковныя Вѣдомости“ poročajo o znanosti in pismenosti pravoslavnih Slovanov. Ti ruski naobraženci pa, ki se pripravljajo za učiteljska mesta ruskega jezika, naj bi dobivali priliko, tudi po 1 leto hoditi med ostale Slovane, na kako slovansko vseučilišče, da bi se izurili v drugih slovanskih jezikih, kakor delajo to zapadni Slovani, ki obiskujejo vsaj po 1 leto tudi vseučilišča v Pragi, Zagrebu, Belgradu. Takó bi ugajalo tudi ruskim učnim ciljem boljše, nego sedanji red učenja, ki deli historično-filološke fakultete na razrede: klasične, slovano-ruske itd. Nove razmere zahtevajo novih ukrepov. Takó bi oživela med Slovani tista zveza, ki je bila poprej. V interesu stvari se mi g. A. Suvorovu zahvaljujemo, da daje praktičnih nasvetov Rusom in ostalom Slovanom, in da seznanja po lastnih skušnjah Ruse z drugimi slovanskimi narodi.

Ročni kažipot po Goriškem, Trstu in Istri za 1898. Uredil Josip Krmpotič. IV. letnik. — Cena 40 kr., tvrdo vezan 60 kr. (po pošti 5 kr. več). V Gorici. Tiskala in založila „Goriška tiskarna“ A. Gabršček. 1897. Jako praktična knjižica za vse tiste, ki imajo opraviti po primorskih deželah bodisi pri raznih gospodskih ali zasebnikih, družtvih itd. Posebna priloga kaže vojni red železnice, parnikov in poštinih zvez.

Die Slaven und der Altkatholizismus. Separatabdruck aus der Internationalen Theologischen Zeitschrift. 21. Heft. 1898. Von Lic. Goetz in Passau. Prilično priobčimo vsebino te razprave.

Potrebuje čl. 19. zák. zák. státních ze dne 21. pros 1867 č. 142. ř. z. předpisů prováděcích? Napsal JUDr. Jan Vašatý, poslanec na sněmu zemském a na radě říšské. (Využito z časopisu „Právník“ XXXVI.) V Praze. Tiskem dr. Ed. Grégra. Nákladem vlastním. 1897. O tej razpravi izpregovorimo posebe.

Náklady a výhlady. Pokus znázorniti terajši slovenský myšlienkový obzor s rozpomienkami na minulost. (Odtisk z Národních Novin.) Turčanskij sv. Martin. Str. 71. C. 20 kr. V knjižnici, važni, da jo čitajo tudi drugi, zlasti avstro-ogerski Slovani, je kratak pogled v prošlost in bodočnost.

Выставка въ Стокгольмѣ 1897 г. Письма туриста. У. Гринъ. Въ С.-Петербургѣ. Изданіе Кр. Геруца. 1897. Стр. 92. Ц. 50 коп.

Русскій филологическій Вѣстникъ ima v svojih 4. v dve veliki knjigi združenih zvezkih za l. 1897 med drugimi naslednje razprave in kritike: Изв. лекцій по славянскій кирилловской палеографіи. Е. Карскаго. — Очерки по исторіи древнерусской литературы житій святыхъ. А. Кадлубовскаго. — Словоустройствовъ „игни“ и „воръ“. М. Хостинка. (Jednako razpravo našega sotrudnika prof. Hostnika je priobčil „Slovanski Svet“.) — Вымышленныя формы. Od istega Hostnika. — Очеркъ литературной борьбы представителей христіанства съ остатками язычества въ русскомъ народѣ. М. Азбукина. — Къ вопросу о смѣшеніи горнанныхъ въ славянскіхъ языкахъ въ связи съ общими законами развитія языка. А. Погодина. — Исторія литературы какъ наука. А. Архангельскаго. — Къ діалектологіи великорусскихъ нарѣчій. В. Рванова. — Из лекцій проф. Ф. Ф. Фортунатова по фонетикѣ литовскаго чыка. В. Поржевицкаго. — Важнѣйшіе моменты въ исторіи сравнительнаго языковѣденія. Его же. — Критико-библиографическія замѣтки. Е. Карскаго. — Библиографическія замѣтки и указатель новѣйшихъ книгъ и статей. — Педагогическій отдѣлъ (Ima tudi raznih razprav). — Kakor je razvidno, obseza „Р. Ф. В.“ važne razprave ne le o ruskem je-

ziku, temveč o slovanskih jezikih v obče. Cena na vse leto znaša 7 rub. in se pošilja pod adreso: Варшава. Въ Редакцію „Русскаго Филол. Вѣстника“. Kakor znano, je urednik temu mnogozaslужnemu izdanju prof. A. J. Smirnov.

Slovanski časopisi in novine.

Slovenski. „Slovenski Narod“. Dnevnik. Ljubljana. Na četvrt leta 4 gld. — „Edinost“. Glasilo slovenskega političnega društva za Primorsko. Dnevnik. Trst. Na četvrt leta 3 gld. — „Soča“. 3 krat na teden Gorica. Na četvrtl. 1.50 gld. — „Primorec“. Vsakih 14 dnij. Gorica. Za vse leto 80 kr. — „Domovina“. Tednik. Celje. Na četvrt l. 80 kr. — „Mir“. 3 krat v mesec. Celovec. 8 prilogo „Domači prijatelj“; na vse l. 2 gld. — „Novice“. Tednik. Ljubljana. Na četvrt l. 1 gld. — „Slovenski List“. Neodvisno slovensko kršćanskosocialno glasilo. 2 krat na teden. Ljubljana. Na četvrt l. 1 gld. — „Brivec“. brije 3 krat na mesec. Na vse leto 2.50 gld. — „Slovenski pravnik“. Izdaja društvo „Pravnik“ v Ljubljani. Mesečnik. Za člene 2, za nečlene 4 gld. na vse leto. — „Popotnik“. Glasilo zaveze slovenskih učiteljskih društev. 2 krat na mesec. Maribor. Na leto 3 gld. — „Slovenka“. Glasilo slovenskega ženstva. 2 krat na mesec. Trst. Na vse l. 3 gld.; za naročnike „Edinosti“ 2 gld. — „Ljubljana - ki Zvon“. Leposloven list. Mesečnik. Ljubljana. Na l. 4 gld. — „Dom in Svet“. Z ilustracijami. 2 krat na mesec. Ljubljana. Na l. 4.20 gld. Za dijake 3.40 gld. —

Česki. „Národní Listy“. Dnevnik. Praga. Po pošti za četvrt l. 5.70 gld. — „Hlas Národa“. Dnevnik. Praga. Za čet. l. 5.70 gld. — „Politik“. (Nemški pisan.) Dnevnik. Praga. Za četvrt leta 5.70 gld. — „Výhled“, politický týdeník prostonárodní. Se zábavnou přílohou „Svatvečer“, potem s prilogo: „Hospodářská a živnostenský rádce“. Za četvrt l. 1.50 gld. — „Čas“. List věnovaný veřejným otázkám. Podaje tudi beletristiško prilogo. Za četvrt leta 1.75 gld. — „Naše Listy“. Casopis věnovaný zájmům českého lidu. Vsakih 14 dnij v Českem Brodu. Četvrtletno 60 kr. — „Velehrad“. List slovanské strany na Moravě. Tednik. Kroměříž. Za četvrt l. 1.50 gld. — „Selské Listy“. Politicko-hospodářský orgán rolnictva a výrobních tříd vůbec. 3 krat na teden. Olomuc. Za četvrt leta 2.25 gld. — „České Zájmy“. Časopis pro opravy národohospodářské a společenské. Praga. 3 krat na mesec. Na leto 4 gld. Z „Našimi Zájmy“ na leto 5.25 gld. — „Nové Listy“. Antisemitský neodvislý politický a národohospodářský týdeník. Praga. Na četv. leta 1.25 gld. — „Český Dělník“. Orgán národního dělnictva českoslovanského. Praga. Vsak drugi petek. Celo leto 75 kr. — Z isto smerjo: „V před!“ Vsako drugo sredo. Celo l. 52 kr. — „Věstník“. Casopis spolků česko-slovanských ve Vídni. Tednik. Dunaj. Na četvrt l. 1 gld.

Slovaški. „Národné Noviny“. Dnevnik. Turč. sv. Martin. (Ogersko.) Na četvrt l. 4 gld. — „Slovenské Pohľady“. Časopis zábavno-poučný. Mesečnik. Turč. Sv. Martin. Vse leto 5 gld. —

Srbski. „Српски Глас“. Орган српске народне странке. Tednik. Zadar. Na četvrt leta 1.75 gld. — „Грабанин“. Лист за автономно, просветно и материјалне потребе. Tednik. Pančevo. Na četvrt l. 1 gld. — „Српски Вјестник“. Лист за политику и привреду. Tednik. Mostar. Na četvrt l. 1.50 gld. — „Бранково Коло“ за забаву, поуку и книжевност. Tednik. Sr. Karlovci. Na četvrt l. 1.25 gld. (za dijake 75 kr.) — „Босанска Вила“. 2 krat na mesec. Sarajevo. Na pol leta 2 gld. (Dijakom za vse leto 3 gld.). — „Глас Црногорца“. Лист за политику и книжевност. Tednik. Cetinje. Na četvrt leta 1.50 gld. — „Луча“. Книжевни лист друштва „Горски Вијенци“. Mesečnik. Cetinje. Na leto 2 gld. — „Проевјета“. Лист за цркву и школу. Izdaje ta mesečnik na Cetinju kancelarija ministarstva просвете in црквених poslova. Na leto 3 gld. — „Нада“ (Nada). Поези и абази. Ilustrovano leposloven list. 2 krat na mesec. Sarajevo. Na leto 6 gld.

Hrvatski. „Obzor“. Dnevnik. Zagreb. Po pošti za četvrt l. 4 gld. 50 kr.; v inozemstvo 5.50 gld. — „Hrvatska Domovina“. Dnevnik. Zagreb. Po pošti za četvrt leta 4.50 gld. — „Vienac“. Zabavi i pouci. Tednik. Zagreb. Po pošti na leto 7 gld. — „Národní List“. Glasilo za interese hrvatskega naroda. Izhaja po 2 krat na teden. Zadar. Za četvrt l. 3 gld. — „Jedinstvo“. Glasilo hrvatske narodne stranke. Izhaja 2 krat na teden. Split (Spljet). Na pol l. 4 gld. — „Naša Slova“. Poučni gospodarski i politički list. Tednik. Trst. Na l. 5 gld., za seljake 2 gld. — „Il Pensiero Slavo“. Periodico politico-letterario.

Tednik v Trstu. Na pol l. 4 gld. Zagovarja na ital. jeziku obče slovanske, in specijalno hrvatske interese.

Ruski (v Avstro-Ogerski). „Галичанинъ“. Dnevnik. Levov. Na četvrt l. 3.75 gld. — „Наука“. Ilustrovani mesečnik. Dunaj. Na l. 5 gld. — „Просвѣщеніе“. Газета съ рисунками русскаго народа. Mesečnik. Dunaj. Na l. 2 gld. — „Вѣнчикъ“ для русскихъ дѣточекъ. Dunaj. Na l. 1 gld. — „Страхопудъ“ s prilogo „Бесѣда“. Levov. Na l. 8 gld. — „Православна Буковина“. Газета для православнаго буковинскаго народа. 2 krat na mesec. Črnovci. Na vse leto 4 gld., oziroma 3 gld. (za ženske).

V Rusiji. „Свѣтъ“. Газета политическая, экономическая и литературная. Dnevnik. Petrograd. V Rusiji na l. 4 p., zunaj 6 p. — „Вѣра и Разумъ“. 2 krat na mesec. Harjkov. Na l. 12 r. zunaj Rusije. — „Американскій православный Вѣстникъ“. 2 krat na mesec. New York, 323 Second Avenue. Na četvrt l. okolo 2.50 gld. —

Bolgarski. „Свѣтъ“. Църковно-общественъ вѣстникъ. Tednik. Sofija. Doma na leto 8 levov, za granico 10 levov.

Lužiški Srbi. „Lužica“. Měsačnik za zabavu a poučenje. Zhrnadny časopis hornjo — a delnjotužiskich Serbow. Mesečnik. Budyšinje. Upravnik: Kanonik Sak. Herrmann: wa Wotrowje pola Pančic (Sachsen).

Vabilo na naročbo za leto 1898.

„SLOVANSKI SVET“

je s to (17.) št. završil po času izhajanja svoje *desetletje* in stopi sedaj v XI. leto. Program smo določniše označili v 16. št. ter omenili, da poleg nepremičnosti v nazorih o zvanjanju in notranji politiki in tistih točkah, ki sestavljajo *slovanski kulturni* program, se bodo letos (1898) posebe razpravljala tudi načela o socialnih vprašanjih in tisti teoriji o politički ekonomiji, ki pošteva teoretično in praktično tudi socialne zakone.

Avstro-ogerske Slovane čakajo v sedanjih dobi velike in za njih obstanek politički, nacionalno in kulturno odločilne zadače. Jedino potem, ako bodo znali pravilno in prav izpolnjevati te zadače, vstvarijo si tudi uslovja za obstanek svoje narodnosti; drugače jih potopé valovi sosebnost germanskega morja, katero je v metaforičnem smislu pogrnulo že mnogo slovanske zemlje, sosebnost tudi *slovenske*, in katero — bez metafore in metaforično — se hoče odslej širiti in širiti tudi v druge svetove. Da se avstro-ogerski Slovani rešijo nadaljnega potapljanja, ne potrebujejo samo dobre volje, fizične in gmotne sile, temveč pred vsem s *spoznanjem* stvari in razmer *ustvarjene volje*, in v tem smislu hoče „Slovanski Svet“ delovati i na dalje v krogih, katerim je posebe namenjen. „Od spoznanja do dejanja“ smo pisali v 1. št. pred 10 leti; k večjemu in širšemu spoznavanju vsakovrstnih dejstev in okolnostij hočemo propevati i nadalje, ker le s spoznanjem dojdemo do primernih, za bodočnost odločilnih dejstev in položajev. V tem smislu priporočamo se začetkom drugega desetletja prijateljem slovanske stvari, somišljenikom in v obče mislečim, zaresno dejstva premišljujočim rodoljubom in dejateljem slovenskim in slovanskim.

„Slovanski Svet“ stoji za l. 1898:

za vse leto	5 gld. — kr.
„ pol leta	2 „ 50 „
„ četvrt leta	1 „ 25 „

Za učitelje, učiteljice in dijake:

za vse leto	4 gld. — kr.
„ pol leta	2 „ — „
„ četvrt leta	1 „ — „

Posamične številke so po 20 kr. s poštnino vred. Za dežele zunaj Avstro-Ogerske stoji „Slov. Svet“ za vse leto 6 gld. 50 kr. avstr. velj.

Sprejemo so tudi inserati, ki se plačujejo po dogovoru.

Naročnina se pošilja upravnštvu ali uredništvu na Dunaj (Wien, IX., Eisengasse 13.)

Uredništvo in upravnšтво „Slovanskega Sveta“.

V Trstu se dobivajo posamične številke „Slovanskega Sveta“ via Caserma Nr. 1 v Tobakarni.

Opomnja upravnštv. Prosimo vse tiste, ki so nam tekom desetih let kakor in kolikor koli zaostali na naročnini, da bi vsaj sedaj, bez vsakih drugih opominov, izpolnili svojo dolžnost. Nekateri teh so se v tem času preselili v večnost; teh ne moremo terjati, pač pa je sorodnikov, ki so dobili zapuščino, a so ostali gluhi, ko smo jih spomnili na zaostanke pokojnikov. Pi-jeteta to pač ni!

Drugi dolžniki so dobili v tem času druge ali više službe in bi toliko lažje poravnali svoj dolg; ne vemo, ali se kdo spomni tega. Med starimi dolžniki so se nekateri ali poskrili vsaj nam, ali pa so pisмено obečali pobotati do tega in tega časa, ali niso držali besede, to pa še posebe ni lepo.

Mnogo na dolgu ostavših naročnikov je pa bilo zares v začasnih gmotnih stiskah; od teh se vsaj nadejamo, da bodo po vesti ravnali tudi z nami.

Naši naročniki sestajajo malone izključno iz naobraženih, bolj ali manj izšolanih in celó veleučenihi ljudij. A priori smo *vsem* zaupali, naj doplačujejo naročnino, kakor jim je prikladno, in v resnici, velika večina je takó zanesljiva, da je v rezultatu za nas približno vse jedno, kedaj nam pošljejo naročnino. To izjavljamo na čast našim naročnikom in se bi v zadovoljstvo.

Le majhen oddelek naročnikov, ki so pa odpadali polagoma, je bil tak, da smo se varali nad njim; te vrste naročniki so bili zares nemarni in so se gledé na nas vedli naravnost bezvestno, nepošteno, nedostojno naobraženih *slovanskih* ljudij. Ravno ti smo nam odnesli po 10, 15, 20 in še po več gld; in nimamo nadeje, da pridemo kedaj do plačila. Radi takih nemarnežev smo bili sami večkrat v stiskah, in je radi njih trpel tudi list. Takih nemarnežev. *vsaj na dolgo*, mi v drugem 10 letju ne bomo vzgajali; skušnja nas uči, da je tu potrebna posebna disciplina za drugače dozorele velike dečke. Takó bode bolje na vse strani.

V obče pa bomo zadovoljniji, ako skuša vsak naročnik vsaj od leta do leta pobotavati naročnino. V to se priporočamo.

Še jedna opomnja. Nekateri naročniki ne vedo, koliko znaša naročnina za l. 1896 in 1897; na to ponavljamo, da za l. 1896 je za vse izšedše številke naročnina samo 2 gld. 50 kr., oziroma 2 gld.; za l. 1897 pa znaša 3 gld. 75 kr., oziroma 3 gld. Tisti torej, ki so plačali za vse leto 1897, imajo $\frac{1}{4}$ leta naročnine plačane za l. 1898, t. j. do konca marca 1898.

„Upravništvo Slov. Sveta“ ima

na prodaj po nekoliko skupnih letnikov od vseh let: Oddaje se s poštnino vred po 2 gld. 50 kr. letnik; le za leto 1896 stoji 17 izšedših števil s poštnino vred 1 gld. 25 kr. Letnik 1897. se oddaje po 3 gld. (s poštnino vred.)

!! Najlepši dar !!

Preporuča se

„MLADOST“

nova smotra za modernu književnost i umjetnost.

Saradjuju prvaci hrvatske, slovenske i srpske književnosti.

Izlazi polumjesečno u elegantnoj opremi.

Dopisnicom dostavljena adresa dovoljna je, da se prvi broj, koji izlazi 20. decem. ov. g., primi na uvid.

Cijena na četvrt godine 2 for.

Pojedini brojevi 40 nč. au. vr.

Uprava:

Wien, IX. Türkenstrasse 23., II. II. 19.

Открыта подписка на 1898 годъ
на духовно-академическіе журналы

● „ЦЕРКОВНЫЙ ВѢСТНИКЪ“ ●

и
„ХРИСТИАНСКОЕ ЧТЕНІЕ“

1. „Церковный Вѣстникъ“ — еженедѣльный журналъ, служащій органомъ богословской мысли и церковно-общественной жизни въ Россіи и за границей.

2. „Христіанское чтеніе“ — еженеѣщный журналъ, органъ богословской и церковно-исторической науки въ общедоступномъ изложеніи.

Примѣч. Доселѣ „Христ. Чтеніе“ издавалось по одной книжкѣ въ два мѣсяца. Съ настоящаго 1897 года оно, въ удовлетвореніе желаній многихъ под-

писчиковъ, выходитъ ежемѣсячно, книжками отъ 10 до 12 печ. листовъ. Цѣна на него остается прежняя, т. е. 5 рублей въ годъ, и только подписчики, получающіе его совмѣстно съ „Церковнымъ Вѣстникомъ“ за два рубля, приплачиваютъ на почтовый расходъ за шесть дополнительныхъ книжекъ одинъ рубль.

Въ качествѣ приложенія къ журналамъ редакція надаетъ:

ПОЛНОЕ СОБРАНИЕ ТВОРЕНІЙ СВ. ІОАННА ЗЛАТОУСТА

въ русскомъ переводѣ на весьма льготныхъ для своихъ подписчиковъ условіяхъ. Именно, подписчики на оба журнала получаютъ ежегодно большой томъ этихъ твореній въ двухъ книжкахъ (около 1,000 страницъ убористаго, почетнаго прифта) вмѣсто номинальной цѣны въ три рубля за ОДИНЪ РУБЛЬ, и подписчики на одинъ изъ нихъ — за 1 р. 50 к., считая въ томъ и пересылку. При такихъ льготныхъ условіяхъ всѣ подписчики „Церковнаго Вѣстника“ и „Христіанскаго Чтенія“ получаютъ возможность при самомъ незначительномъ ежегодномъ расходѣ приобрести полное Собраніе твореній одного изъ величайшихъ отцовъ церкви, — собраніе, которое по богатству и разнообразію содержанія составляетъ цѣлую бібліотеку богословской литературы ея золотого вѣка.

Въ 1898. будетъ изданъ ЧЕТВЕРТЫЙ ТОМЪ въ двухъ книжкахъ, въ который войдутъ бесѣды св. І. Златоуста на книгу Бытія. НОВЫЕ ПОДПИСЧИКИ, желающіе получить и ПЕРВЫЕ ТРИ ТОМА, благоволятъ прилагать къ подписной цѣнѣ по два рубля за томъ, въ переплетѣ англійскомъ, и переплетъ — по 2 р. 50 коп.

УСЛОВІЯ ПОДПИСКИ.

а) Отдѣльно за „Церковный Вѣстникъ“ 5 (пять) руб., съ приложеніемъ „ТВОРЕНІЙ СВ. ІОАННА ЗЛАТОУСТА“ — 6 р. 50 к.; за „Христіанское Чтеніе“ 5 (пять) руб., съ приложеніемъ „Твореній св. Іоанна Златоуста“ — 6 р. 50 к. — б) За оба журнала 8 (восемь) руб. съ приложеніемъ „Твореній св. Іоанна Златоуста“ — 9 (девять) руб. съ пересылкой. — Цѣна за границей: За оба журнала 10 (десять) руб.; съ приложеніемъ „Твореній св. Іоанна Златоуста“ — 11 р. 50 к.; за каждый отдѣльно 7 (семь) руб., съ приложеніемъ „Твореній св. Іоанна Златоуста“ — 9 рублей. За изысканнй англійскій переплетъ прилагать 50 коп.

Инородные подписчики надписываютъ свои требованія такъ: „Въ Редакцію „Церковнаго Вѣстника“ и „Христіанскаго Чтенія“ въ С.-Петербургъ“. — Подписывающіеся въ С.-Петербургѣ обращаются въ контору редакціи (Невскій пр. 151, кв. 7), гдѣ можно получать также отдѣльныя изданія для печатанія и разсылки при „Церковномъ Вѣстникѣ“.

Редакторъ проф. А. ЛОПУХИНЪ.

Popravki k 16. št. „Sl. Sveta.“ Prvi članek je bil ostal bez druge korekture in ima vsled tega mnogo napak. Str. 241 na desni zgorej vrsta 14. čitaj: izvedeta; 15. v. deaka; 24. in 24.: malorusko poslovice: „Daj Bog našemu teljati Volka pojimati“; 28. padom nam. dopadom; 16. od zdolej: kar smo sodeli pridobila n. prihorila; str. 244 na levi, 8. v. zd.; 247, 19. desna, 19. v. zd.: teroristična stranka; 248. desna, 25. zg.: opasna; 249. desna 2. v. zg.: puzyr; 3. v. ne moguť; 11. y nam. ž; 16. v.: peretiputy; 27. v. strog obličitelj; str. 260, desna, 13. v. zg.: radi težav; 1. v. zd.: desetine; 261. desna, 19. v. zd.: l. 1897.

„SLOVANSKI SVET“ izhaja v 10. in 25. dan vsakega meseca, in sicer na 16 straneh. Stoji za vse leto gld. 5, pol leta gld. 2.50 četvrt leta gld. 1.25. — Za učitelje, učiteljice in dijake za vse leto 4, za pol leta 2 in za četvrt leta 1 gld. — Posamične številke se razpošiljajo po 20 kr. — Zunaj Avstro-Ogerske na leto 6 gld. 50 kr. — Inserate sprejema upravništvo. — Naročnin, reklamacije in vsakovrstna pisma naj se pošiljajo F. Podgorniku na Dunaj (Wien), IX., Eisengaasse Nr. 13.

Izdатели, lastnik in odgovorni urednik: **Fran Podgornik.** Tiskli Bratři Chrástínové ve Val. Meziříčí.